

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OBČAN A POLICISTA

Autor práce: Milan Hornof

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Kříha Josef

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Příbrami a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....
vlastnoruční podpis autora bakalářské práce

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Bc. Josefu Kříhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 Cíl a metodika práce.....	7
1.1 Cíl práce.....	7
1.2 Metodika práce.....	7
2 Psychologická a sociologická hlediska práce.....	9
2.1 Psychologie, definice pojmu.....	9
2.1.1 Sociální psychologie.....	9
2.2 Psychologie osobnosti.....	10
2.3 Utváření osobnosti.....	10
2.4 Struktura osobnosti.....	11
2.4.1 Temperament.....	11
2.4.2 Schopnosti.....	11
2.4.3 Postoje.....	12
2.4.4 Motivy.....	13
2.5 Sociální vztahy.....	13
2.5.1 Sociální (rolové) vztahy.....	14
2.5.2 Interpersonální vztahy.....	14
2.6 Komunikace a jednání.....	15
2.6.1 Asertivita.....	15
2.6.2 Konflikty.....	16
3 Práva a povinnosti občanů versus pravomoci policistů.....	20
4 Vývoj vztahu Policie a občana.....	23
5 Hypotéza.....	25
6 Sběr dat a zdroje uváděných příkladů.....	26
7 Vymezení pěti pozic občan – policista.....	27
7.1 Policista a občan jako účastník silničního provozu.....	28
7.2 Policista a občan jako oběť trestného činu či přestupku.....	38
7.3 Policista a občan jako svědek trestného činu či přestupku.....	42
7.4 Policista a občan jako pachatel trestného činu či přestupku.....	47

7.5 Policista a občan jako náhodný účastník policejní akce.....	52
8 Rekapitulace.....	54
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
SEZNAM PŘÍLOH.....	59
ABSTRAKT.....	60
ABSTRACT.....	61

ÚVOD

Bakalářská práce řeší vztah občana a policisty, neboť se domnívám, že tato vzájemná vztahová interakce mezi občanem a policistou je důležitá pro zlepšení morální etiky ve společnosti a samotného fungování společnosti při dodržování právních norem.

V roce 2007 (v období od 28. 02. do 17. 05. 2007) byl proveden výzkum veřejného mínění společností Ipsos Tambor. Jednalo se o reprezentativní výzkum, jehož hlavním cílem bylo zmapovat spokojenost občanů České republiky s prací Policie ČR. Bylo osloveno 13 800 respondentů starších 15 let. Výzkumem bylo mimo jiné zjištěno, že spokojenost občanů s prací Policie se od roku 2004 zvýšila a v současné době je spokojeno s prací Policie v celé České republice 72 % občanů.¹ Dalo by se říci, že spokojenost je vysoká, ale i přesto současný vztah občanů k policistům v některých případech neodpovídá standardům demokratické společnosti, a to především proto, že se v něm objevují konflikty, jež by se v demokratické společnosti neočekávaly, a míra ostatních konfliktů je větší než je v demokratické společnosti běžné. Přestože jsou zde policisté „pro občany“, samotná komunikace mezi policistou a občanem se tak stává poměrně složitou a problémovou záležitostí. Nelze však kategoricky konstatovat, že tento vztah je na neakceptovatelné úrovni.

Tato tvrzení vycházejí jak z mých zkušeností v profesi policisty, tak i ze zkušeností mých kolegů. V práci bych demonstrativní formou uvedl několik taxativních situačních příkladů vycházejících z empirických materiálů, kdy rovněž došlo ke konfliktu mezi občanem a policistou. Chtěl bych v demonstrativně naznačených situačních případech popsat důvody, proč k těmto konfliktům dochází, a navrhnout jejich řešení tak, aby bylo poukázáno k možným formám nápravných opatření, a spokojenost občanů k Policii vzrostla ještě na vyšší úroveň. Toto téma je v současné době velmi diskutované, a to především v souvislosti s probíhající reformou Policie, kdy sama Policie chce po dlouhé době „změnit své image“ tak, aby celá společnost byla spokojená s jejich prací. Z toho vychází tzv. Community policing, což je profesionální a zároveň k veřejnosti vstřícný výkon policejní práce, který se opírá o ochotu veřejnosti podílet se na věcech veřejných.² Tato práce by měla být přínosná v tom, aby poukázala na chyby, kterých se policisté dopouštějí, a navrhla jejich řešení a nápravu tak, aby se konflikty mezi oběma stranami snížily na minimum.

---

¹Výzkum veřejného mínění [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vyzkum-verejneho-mineni.aspx>>.

²Co je to Community policing [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx>>.

1 Cíl a metodika práce

1.1 Cíl práce

Smyslem a cílem této práce je nalezení a pojmenování taxativně daných faktorů, které se negativně podílejí na formování vztahů občana a policisty, ovlivňují chování účastníků tohoto vztahu a jejich vzájemnou komunikaci. Komunikace je přímým obrazem kvality vztahu a zároveň se na tvorbě vztahu výraznou měrou podílí. Vztah mezi policistou a občanem pak chápu jak ve složce interpersonální, kde se uplatňují poznatky především z psychologie obecné a psychologie osobnosti, tak ve složce sociální, kde lze hledat oporu v poznatcích sociologie. Tento vztah také ovlivňují právní předpisy České republiky ve vztahu k pravomoci příslušníků Policie a práv a povinností občanů.

Přestože v závěru práce naznačím možnosti řešení či omezení vlivů těchto faktorů, hlavní přínos spatřuji v nalezení a konkrétním pojmenování těchto faktorů a vlivů. Neboť samotné poznání chyb a negativních vlivů je nejlepším prvním krokem k nápravě věci.

1.2 Metodika práce

Pro zpracování své závěrečné bakalářské práce jsem zvolil následující pracovní postup. Práce bude rozdělena podle charakteru kapitol do dvou hlavních částí, a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části bych objasnil sociologická a psychologická východiska práce. V jednotlivých východiscích bych se pokusil o vymezení základních pojmů, které v práci budu používat, a to s odkazy na známé teorie a definice. V samostatné kapitole bych řešil práva a povinnosti občana versus pravomoci Policie.

V praktické části bych nejdříve stručně zrekapituloval vývoj vztahu občana a Policie od roku 1945 do současnosti. Za zásadní průlom považuji rok 1989, který v souvislosti s masovou demonstrací a nástupem demokratické společnosti výrazně změnil náhled občanů na Policii. Domnívám se, že právě tato nedávná historie značně ovlivnila a zformovala nynější vztah mezi těmito subjekty.

Hlavní část práce bude rozdělena do pěti kapitol, ve kterých definuji pět různých pozic představujících vztah občan - policista. Každá kapitola popisující jednotlivé pozice občana při jednání s policistou bude obsahovat rozbor situací, které mohou nastat v daném případě. Jednotlivé situace budou vždy doplněny konkrétními příklady z mé

praxe. Všechny kazuistiky vyberu tak, aby maximálně reprezentovaly celou skupinu obdobných událostí. Nastalé situace budu podrobně analyzovat a hodnotit. Bude mou snahou nalézt vždy východiska a řešení a nastítnit možnosti k eliminování zjištěných negativních faktorů.

2 Psychologická a sociologická hlediska práce

2.1 Psychologie, definice pojmu

Pojem psychologie vznikl spojením dvou řeckých slov: psyché (duše) a logos (nauka, věda). Psychologie se prvotně rozvíjela v rámci filozofie a byla definována jako věda o duši či jako věda vnitřní zkušenosti.

Dnes se definice psychologie člení v zásadě do dvou skupin:

1. definice orientované behavioristicky
2. definice orientované mentalisticky

Behaviorismus vychází z anglického výrazu behaviour = *chování*. Pojímá tak psychologii jako studium a výzkum chování. Pojem chování je chápán jako reakce organismu na určité podněty. Osobnost člověka je utvářena získanými naučenými způsoby reagování na podněty. Lze si ji představit jako jakýsi zásobník získaných vzorců chování.

Mentalisticky (duchovědně) orientované definice se soustřeďují na psychologii *prožívání*. Duševní život poznáme tím, že mu porozumíme. Psychologie v mentalistickém pojetí vědy se rozvíjí jako popis vysvětlování stavů duševního dění, které jsou dostupné v prožívání.³

V současnosti se všeobecně přijímá koncepce psychologie založená na sloučení behavioristických a mentalistických východisek. Psychologie je vědní obor, který se zabývá studiem chování a prožívání.

2.1.1 Sociální psychologie

Je věda o chování, prožívání a zkušenostech jednotlivce ve společnosti. Studuje např. vrůstání jedince do společnosti, vztahy a interakce osobnosti a skupiny, utváření rolí a pozic jedince ve skupinách.

Pojem sociální je odvozen od latinského výrazu *socius*, což znamená druh, společník, někdo, kdo je s někým nějak v kontaktu.⁴

Jestliže sociologie jako věda samotná studuje fungování sociálních systémů (zkoumá společnost jako celek), sociální psychologie nestuduje systémy, ale jednotlivé osobnosti lidí v sociálních situacích a vztazích.

---

³ ČÍRTKOVÁ L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 10.

⁴ KOHOUTEK, R. A KOL. *Základy sociální psychologie*. Brno, 1998, s. 3.

Zkoumá tedy konkrétní osobu žijící v konkrétních společenských podmínkách (zejména v podmínkách malých skupin – např. rodiny, pracoviště). Sociální psychologie je psychologií osob v sociálních situacích.

2.2 Psychologie osobnosti

Osobnost je jedním z klíčových pojmů psychologie a disponují jí i jiné obory, jako sociologie, právo, filozofie. Pojem osobnosti nahradil dříve používaný pojem duše. Označuje celek duševního života jedince. Osobností rozumíme individuální celek chování a prožívání a současně jedinečné uspořádání psychických procesů, stavů a vlastností. Osobnost člověka je vždy jedinečná. Podstatným znakem osobnosti je *jedinečnost*. Při aplikaci jsou nám dobře známa témata osobností např. učitele, sportovce, pachatele, svědka či oběti. Zatímco je známo, že se vyskytují dvojníci ve smyslu fyzické podobnosti, z psychologického hlediska je existence dvou identických osobností vyloučená.

V problematice mé práce tato teorie významně naznačuje, že půjde o složitý sociální vztah mezi občanem a policistou vyplývající právě z naprosté jedinečnosti (individuality) obou osobností. Právě psychologie osobnosti utváří vztah mezi občanem a policistou.

2.3 Utváření osobnosti

Novorozenec disponuje jen poměrně chudým množstvím vrozených reflexů či instinktů, kdežto dospělý jedinec vykazuje bohatý celek psychických vlastností osobnosti, tj. systém schopností, postojů, motivů a také obsahově bohatější repertoár chování. Osobnost se tedy v tomto smyslu utváří od jednoduchých adaptačních mechanismů po komplexní programové jednání, tj. *vývoj od vrozených mechanismů chování k jeho volnému řízení*.

Člověk je přitom v podstatě chápán buď jako reaktivní, nebo aktivní bytost. Reaktivní pojetí je však již překonáváno, neboť člověk se ke svým životním podmínkám nechová pasivně, nepřijímá pasivně vlivy vnějšího světa, ale své životní podmínky do jisté míry utváří sám. A tak člověk jako *aktivní* bytost je určován svým bytím. Aktivním bytím se rozumí vše, co vychází z dané struktury osobnosti. *Aktivitu* je třeba chápat jako reakci na určité nedostatky ve vztazích jedince k okolím i k sobě samému, tedy jako funkci konkrétních potřeb – např. jistoty, odpočinku apod.

Utváření osobnosti je však značně ovlivňováno tzv. *vrozeným „předprogramováním“* neboli vrozenými programy adaptace. Znamená to, že lidé se chovají za určitých okolností pod vlivem vrozených programů činnosti, a tak se v jeho psychice vedle individuálně získaných způsobů uplatňuje i druhově podmíněná forma adaptace. Předprogramování spoluurčuje lidské naučené chování.

2.4 Struktura osobnosti

Pojem struktura osobnosti vyjadřuje vnitřní uspořádání osobnosti, tj. skladbu jejích prvků, dispozic. Struktura poukazuje na určitý trvalejší stav, na relativně stálé uspořádání, ale současně i na chování tohoto uspořádaného celku.⁵

Struktura osobnosti odráží to, co je na daném člověku po psychické stránce stálé, co ho charakterizuje, a to, čím se v proměnlivých okolnostech vždy v nějaké míře projevuje. Strukturou osobnosti se rozumí relativně *stálé charakteristiky osobnosti*, které jsou dispozičně dané.

Mezi jednotlivé prvky osobnosti, tedy dispozice patří:

- *temperament* – dispozice ke vzrušivosti,
- *schopnosti* – dispozice k mentálnímu (resp. i senzomotorickému) výkonu,
- *postoje* – dispozice k hodnocení,
- *motiv* – dispozice k zaměřování a energetizaci jednání.

2.4.1 Temperament

Temperament neboli také vzrušivost je dispozice, která určuje reagování, jeho sílu, intenzitu, trvání a další. Biologicky je dán již od novorozeneckého věku.

Temperament udává způsob reagování člověka v různých situacích. Je patrný zejména na průběhu citových reakcí, tedy na síle jejich výrazu, hloubce prožívání, tempu. Podle známého ruského fyziologa I. P. Pavlova se temperament spojuje úzce s vlastnostmi stavby a činnosti nervové soustavy.

2.4.2 Schopnosti

Důležitým aspektem lidského života je výkonnost a výkon, který člověk vykazuje při plnění různých úkolů. V kvalitě a kvantitě výkonů se lidé podstatně liší, protože výkon je determinován mnoha činiteli. Mezi ně patří i vnitřní dispozice pro

---

⁵ NAKONEČNÝ, M *Psychologie osobnosti*. Praha, 1998, s. 61.

mentální a motorické, resp. psychomotorické výkony, které lze souhrnně označit za *výkonnost*.⁶

Dosažení určité úrovně splnění daného úkolu je *výkon*. Ten je ovlivňován vnějším okolím (např. pracovní výkon může být ovlivněn horkem, hlukem, špatným vybavením, ale i sociálními vztahy, stylem řízení práce vedoucími pracovníky atd.).

Dispozice k výkonu se nazývají *schopnosti*. Schopnosti jsou psychické vlastnosti, které podmiňují určité činnosti. Jsou to psychické předpoklady pro činnost např. hudební sluch, mechanická paměť, prostorová představivost apod. schopnost se projevuje tím, že se člověk snadno naučí určité činnosti a perfektně je realizuje.

Schopnosti se dají dělit na druhy, z nichž nejznámější jsou např. schopnosti rozumové (inteligence), schopnosti tvořivé (kreativita) nebo třeba schopnost vcítit se do prožívání druhých (empatie), schopnost komunikovat atd.

2.4.3 Postoje

Postoje vyjadřují subjektivní prožívání významu objektů, tj. osob, věcí, jevů, idejí a vztahů mezi nimi. Důležitým aspektem vztahu člověka ke světu je *hodnocení*. Hodnotou je u subjektu to, co pro něj má osobní význam – a ten může být větší či menší, pozitivní či negativní. Pojem postoje může být vymezen jako hodnotící vztah. Zobecněný systém postojů vytváří osobní ideologii, tj. subjektivní pojetí a hodnocení světa a života, jeho různých aspektů, např. mezilidských vztahů apod.⁷

Zvláštním druhem postojů jsou *předsudky*. Jsou to obvykle převzaté, tradicí udržované iracionální postoje. Jejich předmětem mohou být etnické menšiny (romové, židé), ale i náboženská, politická, profesní (policisté) a jiná témata. Jedná se obvykle o demagogie – neodůvodněné emotivně podněcující tvrzení. Např. rasistické předsudky mohou souviset s komplexem méněcennosti, umožňují jedinci identifikovat se s „lepší“ skupinou.

Významnou roli hrají předsudky v jednání mezi občanem a policistou, na které ještě v průběhu mé práce narazíme.

---

⁶ NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha, 1998, s. 61.

⁷ NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha, 1998, s. 121.

2.4.4 Motivy

Motivy určují směr a intenzitu chování. Vyjadřují psychologické příčiny či důvody lidského chování a dávají mu smysl. Také je lze definovat jako *vnitřní pohnutky*, které vedou k dosažení finálních reakcí či uspokojení. Za základní formu motivu jsou považovány **potřeby** (ostatní formy motivů se z potřeb vyvíjejí). K základním lidským potřebám patří:

1. *biologické* (primární, fyziologické) potřeby:
  - hlad, žízeň, potřeba spánku a odpočinku, sex
2. *psychologické* (sekundární, sociální) potřeby:
  - potřeba bezpečí, vysokého výkonu, sociálního uznání, seberealizace, poznávání, činnosti apod.

Motiv je vnitřní dispozice, která se aktualizuje v procesu *motivace*. V procesu motivace se zpravidla uplatňuje více motivů najednou. Motivace není ovlivňována pouze vnitřními motivy, ale také *stimuly* z vnějšího okolí. Např. aniž bychom měli hlad, vyvolá v nás pohled na lákavou lahůdku konzumační chování, tj. bez působení odpovídajícího motivu zevnitř osobnosti.

Konkrétním příkladem využití motivace v mé práci je motivace trestného činu. K úplnému objasnění trestného činu patří i odpověď na otázku, proč ho pachatel spáchal, co svým činem sledoval, jaká byla jeho motivace. Úplné zjištění motivace ke spáchání trestného činu může napomoci k odhalení pachatele a posouzení jeho činu. Díky poznání motivaci se může daný čin vyjevit v jiném právním světle.

Závěrem této kapitoly je nutné znovu připomenout fakt, že osobnost člověka je vždy jedinečná. Výše uváděné teorie, skutečnosti, definice a rozdělení pak odrážejí přesně to, že v tématu mé práce - občan a policista půjde o složitý sociální vztah vyplývající právě z naprosté jedinečnosti (individuality) obou stran.

2.5 Sociální vztahy

Nejčastěji používaným pojmem a jedním z hlavních předmětů zkoumání je v této práci vztah mezi občanem a policistou. Pojem vztah je velmi frekventovaný termín v psychologii, sociologii, filozofii, matematice, logice a dalších vědách. Proto je třeba pro potřeby této práce termín vztah upřesnit. Z hlediska toho, že se jedná o vztah mezi lidmi, je zřejmé, že se jedná o vztah sociální. Sociální vztah je základním termínem sociologie jako vědecké disciplíny. Podle M. Webera není sociologie nic

jiného než nauka o sociálních vztazích. Tento autor tvrdí, že sociálním vztahem by mělo být nazýváno vůči sobě navzájem směřující a tím orientované chování více osob. Tato definice dobře odpovídá vztahu mezi občanem a policistou.

Ve vztahu občan - policista je nutno rozlišovat především dva základní typy vztahů: vztahy sociální tzv. rolové a vztahy mezilidské, interpersonální.

2.5.1 Sociální (rolové) vztahy

Specifické pro tyto vztahy je, že se v nich nesetkávají individua jako taková, ale jako představitelé určitých společenských skupin: tříd, profesí, národností, politických stran atd. Nejsou to tedy vztahy mezi jednotlivcem a jednotlivcem, ale mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, mezi lékařem a pacientem, studentem a učitelem nebo právě policistou a občanem. Takovéto vztahy se neutvářejí na základě sympatie či antipatie obou stran, ale existují na základě určitého postavení, které každý zaujímá ve společenském systému. Tyto vztahy mají neosobní charakter a konkrétní lidé v nich vystupují jako členové určité sociální skupiny.⁸

Při projednávání přestupku bude sociální styk výrazně ovlivněn postavením obou partnerů v systému sociálních vztahů. Proto bude mít projednávání téhož přestupku nutně odlišný průběh (a někdy i výsledek) podle toho, zda na jedné straně bude referent nebo šéf oddělení a na druhé straně student nebo důchodce, ředitel, populární fotbalista, invalida, cizinec atd. Nerespektování společenských vztahů vyvolává poruchy v sociálním styku a ztěžuje dosažení cíle.⁹

2.5.2 Interpersonální vztahy

Nejvýznamnějším specifickým rysem interpersonálních vztahů je jejich *emocionální* základna. Znamená to, že vznikají na základě citů, které mezi lidmi navzájem působí. Interpersonálně je člověk charakterizován dle toho, zda je sympatický, nesympatický, příjemný, nepříjemný. Chování či jednání protistrany je pak často posuzováno povrchně jen na základě interpersonálních vztahů a málokdy skutečnými objektivními vztahy (sociálními), které spočívají právě za interpersonálními vztahy a nebývají si často uvědomovány.

---

⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 234.

⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 235.

2.6 Komunikace a jednání

Komunikace je nedílnou součástí sociálních vztahů. Pojem komunikace bývá někdy používán v širokém významu pro označování jednání člověka s člověkem. V tomto smyslu například říkáme, že lidé spolu komunikují. Komunikace v širokém slova smyslu představuje realizaci sociálních a interpersonálních vztahů mezi lidmi v konkrétním projevu. V užším pojetí je komunikace chápána jako vzájemné předávání a sdělování informací (významů).¹⁰

Komunikace spočívá ve sdělování informací mezi účastníky styku. Rozlišujeme dvě základní formy komunikace: verbální a neverbální. Lidé si sdělují různá fakta, myšlenky, nálady, pocity, názory, postoje atd. Přitom používají obou forem a ty se v průběhu komunikace paralelně a vzájemně doplňují.

2.6.1 Asertivita

Asertivita neboli sebejisté jednání a vystupování. Z hlediska asertivního člověk jedná na základě systematického uspořádání zásad a pravidel dobré strategie jednání v interpersonálním styku.

Asertivita je způsob jednání a komunikace, kterým člověk vyjadřuje a prosazuje upřímně, otevřeně a přiměřeně své myšlenky, city, názory a postoje jak pozitivní, tak negativní podoby.¹¹ Jinými slovy lze říci, že asertivní jednání je jednání člověka, který dokáže sdělovat, co si myslí, jak situaci vidí a co cítí. Umí druhého požádat o laskavost a sám ji poskytnout. Umí však také odmítnout žádost o laskavost a sám odmítnutí druhého bez zloby a pocitu ponížení přijmout. Respektuje partnera, ctí důstojnost druhých. Je ochoten přistoupit na kompromis či změnit svůj názor pod vlivem argumentů. Dobré asertivní jednání je odprovázeno kontrolou emocí, umírněnými projevy verbálními i neverbálními.¹²

Všeobecná pravidla chování při styku s lidmi jsou obsažena ve společenské a pracovní etiketě. Jednáním a vystupováním se zabývá rovněž profesní etika.

Zvláštností v profesní etice jednání (komunikace) policisty je, že řada způsobů jednání s občanem je vymezena právní nebo jinou normou - je předepsána. Například zákon o policii předepisuje v některých případech i konkrétní jednání policisty. Žádná norma však nemůže dát vyčerpávající návod na jednání s druhým člověkem.

---

¹⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 235.

¹¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 253.

¹² ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, Plzeň, 2006, s. 254.

Komunikace s občany patří ke každodenní náplni práce policisty. Asi jedna třetina občanů uvádí, že je nespokojená se stylem jednání a komunikace ze strany policistů. Občané si nejvíce stěžují na: nepřátelskost, ironii, emocionální chlad, agresivitu a nevšímavost. Způsob komunikace ovlivňují naše vnitřní představy. Ještě dříve než začneme komunikovat, začnou naše vnitřní představy ladit výsledný styl jednání.

Klíčové jsou především dva faktory:

- pocit vlastní hodnoty
- představy o druhých lidech, postoje k nim.

Tyto představy pak zcela od počátku řídí obsah (verbální stránku) i tón (neverbální stránku) komunikace. Člověk, který si věří a rozumí věci, komunikuje nepochybně jinak než ten, kdo si je nejistý. Vnitřní představy o policejní profesi pak mohou být důvodem pro volbu nevhodného stylu jednání policistů vůči občanům.

2.6.2 Konflikty

V této kapitole bych se zaměřil zejména na interpretaci konfliktů, které vznikají v průběhu jednání policisty s občany. Z psychologického pohledu lze zdroje konfliktů rozdělit do tří skupin:

- zdroje konfliktů vyplývající z profesionální role policisty, tj. *funkcionální*
- zdroje konfliktů vyplývající z osobnosti a jednání policisty, tj. *individuální*
- zdroje konfliktů vyplývající z osobnosti a jednání občana.

Při jednání policistů s občany dochází nezdědka k drobným incidentům a konfliktům. Často k nim dochází již na začátku jednání, a to ještě v době, kdy se přivolání policisté ještě nestačili z psychologického hlediska vůbec projevit.

Jedná se o jasný příklad sociálního vztahu rolového, kde působí profesionální role policisty. Tato skutečnost naprogramuje dopředu způsob jednání a dále se v jejím duchu také vyvíjí (viz výše uvedený funkcionální zdroj konfliktů). Příkladně může být srovnání požárníka a policisty, kdy činnost prvního z nich je kvitována s povděkem, protože přináší pomoc a podporu, zatímco činnost druhého spíše napadáme, jelikož přináší omezení pro zúčastněného jedince. Policejní profese je pak bezpochyby vnímána jako omezování individuálních cílů ve prospěch dodržování zákonů a veřejného pořádku.

Takováto situace může být pro policisty značně zátěžová a stresová. Nelze se pak divit, že mezi policisty se objevuje názor, že konflikty s občany jsou průvodním

jevem policejní profese, a to bez ohledu na chování jednajícího policisty. To pak často policisty vede při jednání s občany k prosazování formálního a autoritativního přístupu.

Za **obecně konfliktogenní prvky** vyplývající z profese policisty jsou považovány následující aspekty pracovní role:

- moment výkonné moci,
- sociální stereotyp o Policii jako zdroji nepříjemností,
- moment frustrace vyvolávané policejním jednáním,
- psychologický efekt ozbrojení policisty,
- psychologický efekt policejního stejnokroje.¹³

- **Moment výkonné moci**

Policisté jsou z titulu své funkce oprávněni usměrňovat, omezovat a kontrolovat chování občanů. To se děje na základě platných právních norem a předpisů. Avšak zdaleka ne všechny právní normy jsou občany akceptovány. Existuje mnoho předpisů a vyhlášek, které občané vnímají jako zbytečné, obtěžující či diskriminační. Je tedy logické, že snaží-li se policista omezovat chování občana na základě právní normy, ke které má občan negativní postoj, je tato situace zdrojem konfliktu bez ohledu na osobnost a chování policisty, neboť policista je povinen prosazovat dodržování stanovených právních norem. Jen velmi ojediněle je argumentace občanů o individuálním chápání normy objektivně akceptovatelná. Většinou se však jedná jen o racionalizaci provinění ze strany občana.

- **Sociální stereotyp o Policii jako zdroji nepříjemností**

Již samotná přítomnost uniformovaného policisty vyvolá často specifické jednání občana v tom smyslu, že občan automaticky předpokládá zvýšenou pravděpodobnost trestu. Je zřejmé, že policista vzbuzuje v občanovi obavy a strach. Tyto silné pocity pak mohou měnit chování jednotlivce. Snadno pak dojde ke konfliktnímu jednání, kdy občan preventivně reaguje útokem či agresí.

Na druhou stranu je však také nutné zmínit, že strach může vyvolávat i opačnou reakci v občanovi, tj. úzkost, obavy či nejistotu. Zejména úzkostní lidé mohou reagovat poklesem koncentrace pozornosti, čímž se mohou dopustit chyb v jednání, které jsou pro policejní výkon relevantní.

---

¹³ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 276.

- ***Moment frustrace vyvolané policejním jednáním***

Lze předpokládat, že téměř veškeré situace, ve kterých policisté zakročí, vyvolávají u protějšku policejního jednání frustrační stavy. Pojem frustrace vyjadřuje psychologický výsledek mnoha vzájemných interakcí policistů s občany. Společným znakem těchto situací je, že policista omezuje původně zamýšlené chování občana nebo mu zamezuje v jeho pokračování.¹⁴

Policista jednoznačně ovlivněn svým profesionálním myšlením, uvažující především po právní stránce věci a operující s právními kategoriemi, se těžko dokáže vcítit do prožívání protistrany, která jedná pouze z psychologického hlediska. Je účelné, aby policisté chápali agresi jako jednu z přirozených variant chování v situacích frustrace a sami se nenechali vyprovokovat k protiagresi.

- ***Psychologický efekt ozbrojení policisty***

Studie poslední doby naznačují, že za určitých okolností může nápadné a vyzývavé nošení zbraně vyvolávat ve vnímajícím jedinci agresivní projevy. Zatím se neobjevily jednoznačné závěry o všech okolnostech, které vedou k chápání zbraně jako spouštěče agrese. Žadatelé o zbrojní průkaz například nejčastěji uvádějí, že pořízením zbraně se zvýší jejich osobní bezpečnost, přičemž bez ní se cítí ohroženi či málo bezpečně. Lze minimálně usoudit, že viditelně nošená zbraň vyvolává v chování lidí dva extrémy: únik – podřízení se anebo útok – napadání ozbrojeného jedince. Stručně řečeno, za určitých okolností může být zbraň v důsledku psychologického efektu nejen zdrojem bezpečí, ale i zdrojem ohrožení pro jejího nositele.

- ***Psychologický efekt policejního stejnokroje***

Psychologický efekt policejního stejnokroje se odráží vnímáním jak pozitivním, tak negativním. Policejní stejnokroj působí jak na vnímání nositele (policisty), tak i protistrany (občana), a to obousměrně. Pro policistu může být uniforma svazující a může se v ní cítit pozorován, sledován. To se pak projevuje v utlumování některých způsobů chování, které jedinec produkuje jinak, je-li oblečen civilním způsobem. Uniforma může také působit jako spouštěč jinak skrytého jednání, jako např. autoritativní vystupování či projevy nadřazenosti vůči občanům, arogance a panovačnosti. Je přirozené, že vnímání uniformy působí v závislosti na konkrétním

---

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 279.

prostředí. Jinak působí přítomnost uniformovaných policistů na univerzitní půdě, jinak v domově důchodců, na fotbalovém stadionu či při silniční kontrole.¹⁵

Existují také zvláštní zdroje konfliktů v policejní činnosti. Ty nevyplývají z charakteru policejní role, ale jsou spojeny s individuálním způsobem jednání a chování policisty. Jedná se o určité nedostatky v profesionálním projevu a vystupování policisty, který se v konečném důsledku jeví jako nepřiměřené dané situaci. Konkrétně lze uvést následující konfliktogenní prvky: věk jednajícího policisty, místo úředního jednání, zákroky v přítomnosti nezúčastněných osob, snížený práh frustrační tolerance, nezdvořilost a nepřátelský tón, agrese a zneužívání moci, neochota poskytovat informace.

---

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 282.

3 Práva a povinnosti občanů versus pravomoci policistů

Občané České republiky mají deklarována svoje práva v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., což je Ústava ČR. Tato právní norma je nejvyšší právní silou v ČR. Ostatní zákony v naší republice s ní musejí být v souladu. Hned v prvním článku Ústavy se Česká republika charakterizuje jako demokratický právní stát, který uznává základní lidská práva. Jeho součástí je ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. V tomto zákoně jsou popsána práva občanů, které musejí dodržovat občané, ale také dodržovat a ctít hlavně policisté ČR. V tomto zákoně se pak střetávají práva občanů a pravomoci policistů ČR v návaznosti na další zákony, např. Trestní zákon, Trestní řád a neposledně Zákon o Policii České republiky.

V Listině základních práv a svobod stojí za zmínku některé články, které se podle mého názoru týkají nejdůležitějších práv občanů. Jedním z nich je článek 5, který například popisuje, že každý je způsobilý mít práva.¹⁶

Dalším příkladem je článek 8, kde jsou uvedena práva občanů v souvislosti se zbavením osobní svobody. Je zde popsáno, za jakých okolností (výhradně však při porušení zákona) může být občan zbaven osobní svobody. V článku 10 je zakotveno právo na lidskou důstojnost a osobní čest. Z článku 12 vyplývá právo na domovní svobodu a to tím, že obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.¹⁷

Toto je jen malý výčet práv, které občanům garantují Ústava ČR a Základní listina práv a svobod.

Na druhou stranu je však nutné uvést, že z těchto právních norem nevyplývají jen práva, ale také povinnosti. V článku 4 Listiny základních lidských práv a svobod je stanoveno, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.¹⁸ Z toho lze dovodit, že povinnosti občanů musíme hledat v celém platném řádu České republiky zejména v zákonech, jakož i v normách nižší právní síly, které nesmějí být v rozporu z Ústavou ČR. Tudíž základní povinností všech občanů je povinnost dodržovat právní řád České republiky. A při tomto se právě často střetávají občané s policisty a dá se říci, že toto je na denním pořádku.

---

¹⁶ DAVID, R. *Ústava české republiky. Listina základních lidských práv a svod.* Olomouc, 2001, s. 202.

¹⁷ DAVID, R. *Ústava české republiky. Listina základních lidských práv a svod.* Olomouc, 2001, s. 211.

¹⁸ DAVID, R. *Ústava české republiky. Listina základních lidských práv a svod.* Olomouc, 2001, s. 200.

Samozřejmě existuje mnoho dalších norem, ze kterých také vyplývají práva a povinnosti občanů v České republice. Ve vztahu občanů k Policii ČR se jedná o již zmiňovaný zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Z těchto zákonů samozřejmě vyplývají i pravomoci dané státem Policii ČR, respektive jednotlivým policistům, neboť nejexponovanějším tykadlem každého státu zřízeným k ochraně státu samotného, ale i k ochraně práv a oprávněných zájmů jeho občanů, je bezesporu Policie, kde se pak tyto střety v nejšířší míře projevují. Je tomu tak proto, že Policie musí zakročit ex officio (z úřední povinnosti) vždy, je-li páchan trestný čin nebo přestupek a nemůže se od tohoto základního úkolu nikterak oprostít. Tím, že Policie na základě příslušných právních norem takto zakročuje, jednak chrání společnost a její občany před pachateli trestných činů, současně však je jakýmsi „Damoklovým mečem“ visícím nad každým občanem v případě, že by chtěl zákony státu porušit.¹⁹

Jednotlivé úkoly a pravomoci policistů jsou popsány v Zákoně o Polici České republiky. Dalo by se říci, že tento zákon je jakási „bible“ každého policisty, kterou se musí řídit a samozřejmě podle jednotlivých ustanovení zasahovat do práv občanů. To neznamená, že je jen omezuje na osobních svobodách, ale samozřejmě v první řadě by měl občanům pomáhat. I proto je v zákoně uvedeno v § 2, že Policie slouží veřejnosti, tudíž občanům. Samozřejmě při plnění úkolu, kdy policista pomáhá jednomu občanovi, může tím naopak zasahovat do práv občana jiného. Při tomto střetu policisty a občana si každý ze zúčastněných musí uvědomit, jaká má práva a povinnosti. Aby však mohli občané své povinnosti řádně plnit, musejí je dobře znát a to pro policisty platí dvojnásob. Neboť nezná-li policista platné právní normy, nemá-li potřebnou kvalifikaci či je mu cizí etika vykonávané práce, nemůže objektivně dobře plnit uložené úkoly a svou služební činností (či případnou nečinností) spíše škodí a vztahy „občana a policie“ narušuje.²⁰

I proto se v dnešní společnosti neustále řeší pravomoci Policie, kdy jedna strana tvrdí, že pravomoci Policie jsou nedostatečné, aby řádně mohla chránit občany a jejich majetek, ale na druhé straně jsou občané, kteří tvrdí, že Policie má pravomocí naopak příliš mnoho. Třetí skupinou jsou pak občané, kteří tvrdí, že pravomoci Policie jsou

---

¹⁹ NĚMEC, M. *Občan a policie*. Praha, 1996, s. 7-8.

²⁰ NĚMEC, M. *Občan a policie*. Praha, 1996, s. 9.

moc velké a tudíž neúměrně zasahují do jejich práv a svobod. K tomuto přispívají i někteří poslanci, kterým se nelíbí některé pravomoci policistů, neboť mnozí z nich nebo jejich blízkých byli přistiženi při spáchání trestného činu.

Jedna z takovýchto kontroverzních pravomocí policistů, v poslední době hodně diskutovaná, je odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle ustanovení § 88 odst. 1,2 trestního řádu. Tuto pravomoc policisté často využívají k odhalování závažné trestné činnosti. Některým občanům toto ustanovení samozřejmě neobvykle vadí, a proto se snaží přes politiky dosáhnout co největšího omezení. Myslím si, že i samotní policisté mají dojem, že v některých ustanoveních zákona mají své pravomoci nedostatečné. A tuto skutečnost se snaží změnit pomocí svých nadřízených.

Posoudit, zda pravomoci policistů jsou dostatečné nebo nedostatečné, je velmi složité, protože každý na to hledí ze svého úhlu pohledu a taktéž tento úsudek ovlivňuje osobní zkušenost a v neposlední řadě média.

4 Vývoj vztahu Policie a občana

Role a úloha Policie vždy úzce souvisí s režimem, který v dané zemi vládne. To byl i případ Policie, respektive Veřejné bezpečnosti v ČR, respektive v ČSSR v letech 1948 až 1989. V té době policisté plnili i úkoly represivního charakteru a její role odpovídala roli Policie v totalitním režimu. Je tedy logické, že v této době se formoval značně negativní vztah občanů k policistům, který možná u některých jedinců přetrvává dodnes. Domnívám se však, že již bez důvodně a nespravedlivě. Odsouzením role Veřejné bezpečnosti v totalitním období let 1948 až 1989 však nelze odsoudit všechny policisty, kteří v řadách Veřejné bezpečnosti sloužili. I v době totality se mnoho tehdejších policistů podílelo na boji s nepolitickým zločinem a pro ochranu občanů nasazovali své zdraví a život. Bohužel se dělicí čára mezi porušením zákona z důvodu politických a zločinem jako takovým v období let 1948 až 1989 stále častěji smazává. Ale i v době totality byly páchany trestné činy nepolitické, motivované důvody, které jsou zavrženíhodné i dnes. A v ochraně proti takovýmto jedincům si řada policistů plnila své povinnosti bez ohledu na totalitní charakter Veřejné bezpečnosti. Faktem však zůstane, že po revoluci 1989 si policisté s sebou nesli břímě minulých totalitních let. Negativní pohled občanů na policisty museli akceptovat, neboť řada z nich k nim měla oprávněné důvody. Pro Policii začala nová etapa budování image v demokratické Policii v očích Policie.

V dalších dvou či třech porevolučních letech nastalo období, ve kterém se občané museli smířit s faktem, že ani demokratická společnost se bez Policie a práce policistů neobejde. Pro některé občany bylo samozřejmě těžké jednoznačně oddělit Veřejnou bezpečnost od Policie a respektovat Policii jako novou demokratickou složku. Domnívám se, že policisté za posledních dvacet let dostatečně prokázali, že jsou schopni plnit svoji roli v demokratické společnosti a část občanů je již tak respektuje.

Sotva se však policisté vyrovnali s tíhou minulosti, dopadly na ně problémy současnosti. Je to zvláště prudký nárůst obecné kriminality. Prohloubení některých druhů kriminality, především hospodářských trestných činů. Dále narůstání organizovaného zločinu, jehož technické a materiální zázemí převyšovalo a stále převyšuje vybavení Policie. A v neposlední řadě i tvorba nových zákonů, které byly často „šity horkou jehlou“ a bylo třeba se s nimi vyrovnat. Také chápání principu demokracie některými občany jako fakt, že si mohou dělat, co chtějí, bez ohledu na ostatní, byl zpočátku značný problém.

To vše jsou však jevy, jejichž vznik byl za dané situace logický a vyrovnat se s nimi musejí nejen policisté, ale celá společnost.

Faktem však i nadále zůstává, že současný vztah občanů k policistům neodpovídá standardům demokratické společnosti a to především proto, že se v něm objevují konflikty, jež by se v demokratické společnosti neočekávaly, a míra ostatních konfliktů je větší než je v demokratické společnosti běžné. Přestože tedy policisté jsou zde „pro občany“, samotná komunikace mezi policistou a občanem se tak stává poměrně složitou a problémovou záležitostí.

5 Hypotéza

Vztah mezi občanem a policistou je součtem vztahu obou jedinců (osobnost policisty a osobnost občana) opírající se o osobnosti jednotlivých aktérů vztahu a vztahu dvou skupin (skupina policistů ČR a skupina občanů ČR – „civilistů“), které vycházejí především z role a pozice obou aktérů vztahu, nebo-li součtem vztahu interpersonálního a vztahu sociálního.

Podle provedeného výzkumu veřejného mínění z roku 2007 (viz příloha I) bylo zjištěno, že spokojenost občanů s prací Policie se od roku 2004 zvýšila a v současné době je spokojeno s prací Policie v celé České republice 72 % občanů.²¹ Dalo by se říci, že spokojenost je vysoká, ale i přesto současný vztah občanů k policistům v některých případech neodpovídá standardům demokratické společnosti, a to především proto, že se v něm objevují konflikty, jež by se v demokratické společnosti neočekávaly, a míra ostatních konfliktů je větší než je v demokratické společnosti běžné. Tento vztah není na takové úrovni, jak by se v demokratické společnosti předpokládalo.

---

²¹ *Výzkum veřejného mínění* [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vyzkum-verejneho-mineni.aspx>>.

6 Sběr dat a zdroje uváděných příkladů

Uváděné příklady pocházejí z několika zdrojů. Především se jedná o kazuistiky, které vycházejí z empirických zkušeností skládajících se z pětileté praxe policisty Obvodního oddělení a pětileté praxe na Službě kriminální policie a vyšetřování. Dále se jedná o situační příklady z oficiálních spisů Obvodních oddělení policie ČR a Služby kriminální policie a vyšetřování.

Veškeré situační příklady vycházejí vždy z obecně vymezených kazuistik čerpajících z empirických materiálů. Rovněž jsem bral zřetel na zákonná a etická práva účastníků těchto případů. Samozřejmě nejsou uváděna konkrétní jména a místa událostí, které by mohly vést k identifikaci účastníků. Pro účel této práce však nejsou tato fakta důležitá a jejich absence ani nikterak neovlivňuje celkové vyznění dané události.

7 Vymezení pěti pozic občan - policista

- 1) Policista a občan jako účastník silničního provozu
- 2) Policista a občan jako oběť trestného činu či přestupku
- 3) Policista a občan jako svědek trestného činu či přestupku
- 4) Policista a občan jako pachatel trestného činu či přestupku
- 5) Policista a občan jako náhodný účastník policejní akce

Jednotlivé pozice jsou definovány tak, aby byly maximálně charakteristické při kontaktu občana s policistou. Každá pozice má svá specifika, a to především v důvodech vzniku konfliktních situací. Některé situace se mohou prolínat, a to především v pozici policista a občan jako účastník silničního provozu, kde se občan dostává do všech ostatních pozic a to jako oběť, svědek či pachatel.

Obsahem každé kapitoly je nástin a následný rozbor situačních příkladů, které mohou nastat. Jednotlivé situace se vždy opírají o konkrétní příklady z mé praxe. Tyto případy jsem volil tak, aby se jednalo o situace nikoliv ojedinělé, ale naopak vždy reprezentující celou skupinu obdobných událostí, a zároveň, aby na nich byl co nejlépe patrný vliv některého z negativních faktorů, který pak bude možné jasně pojmenovat.

Jsem si vědom toho, že jsem tuto práci vytvořil jako příslušník jedné strany tohoto vztahu, a proto jsem se snažil o maximální objektivitu.

7.1 Policista a občan jako účastník silničního provozu

Občan jako účastník silničního provozu je nejčastější situace, kdy se občan dostává do kontaktu s policistou. Zároveň je to situace, ve které se částečně odrážejí situace další, neboť občan se jako účastník silničního provozu stává účastníkem buď při preventivní kontrole Policie nebo při bezpečnostní akci. Také však může být například v případě dopravní nehody v pozici poškozeného, svědka či pachatele. Z tohoto důvodu je možné, že se tato kapitola s ostatními bude občas prolínat, neboť při silničním provozu se nejčastěji setkávají občané s policisty. A tedy tyto situace mají zásadní vliv na formování vztahů občanů k policistům a Policii, jelikož každý občan se velmi často může střídat se silničními kontrolami, a to jak náhodnými, tak při speciálně vyhlášených bezpečnostních akcích se zaměřením na alkohol, rychlost a další aktuální porušování předpisů. Proto jsem se rozhodl tuto situaci pojednat jako samostatnou kapitolu. Domnívám se, že tyto situace nejvíce ovlivňují vztah mezi občany a policisty v každodenním světě, a proto ji zařazuji jako úvodní kapitolu v praktické části.

Role Policie na úseku silniční dopravy vyplývá ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, kde v § 2 je uvedeno, že jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek.²² Úkoly Policie ČR vyplývají i z dalších právních norem. K výkonu tohoto úkolu mají policisté k dispozici několik pravomocí vyplývajících z výše uvedeného zákona, ale i zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, kde ustanovení § 22 se týká přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a zároveň stanoví sankce za jejich spáchání. Tolik právní pohled na pravomoci policistů.

Občan je povinen při účasti v silničním provozu dodržovat zákony a právní nařízení, která jsou rozepsána především v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kde jsou v § 4 – 7 popsány povinnosti účastníků silničního provozu.

Dále je třeba rozlišit dvě situace, za kterých je občan (řidič nebo chodec) policisty kontrolován. Za první k tomu může dojít při preventivní dopravně bezpečnostní akci a za druhé v případě, že vzniklo podezření, že občan se mohl dopustit přestupku a policisté jej kontrolují za úkolem ověření tohoto faktu a případného uložení sankce.

---

²² VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, s. 62.

Uvedu nyní několik situačních příkladů a kazuistik z mé praxe, kdy se zdánlivě jednoduché a jednoznačné situace při preventivně kontrolní akci policistů zkomplikovaly, byť občané ze zákona jsou povinni tyto úkony strpět.

1) *Policisté obvodního oddělení Kladno-město prováděli dopravně bezpečnostní akci se zaměřením na kontrolu technického stavu vozidel. V Kladně v ulici Sportovců zastavili řidiče osobního vozidla zn. VW Golf, který řídil soukromý podnikatel středního věku. Řidič byl samotnou kontrolou značně pobouřen, neboť jak uvedl spěchá na jednání a nemá čas na takovéto zdržování. Policisté provedli kontrolu vozidla a kontrolu dokladů. V té chvíli již dal řidič svou nespokojenost najevo tím, že při zavírání dveří a kufří s těmito hlasitě třískal. Na základě tohoto jednání policisté usoudili, že řidič není ve stavu, v kterém by byl schopen dále řídit vozidlo, a proto se ho snažili uklidnit. Řidič byl podrážděný a vůči hlídce policistů neurvalý. Policisté využili toho, že mohou ještě provést lustraci osoby s tím, zda se řidič nenachází v pátrání a zda jeho doklady jsou v pořádku. Tato skutečnost samozřejmě zabrala další čas a jeden z policistů tohoto času využil, aby řidiče zklidnil a on byl schopen v klidu pokračovat v jízdě tak, aby neohrozil další účastníky silničního provozu, což se nakonec policistovi podařilo. Poté, co se řidič uklidnil a byly provedeny všechny úkony, byly řidiči vráceny doklady a mohl dále pokračovat v jízdě. Policisté obvodního oddělení po návratu zpět o tomto incidentu sepsali úřední záznam. Druhý den si řidič VW Golf podal stížnost na jednání policistů, neboť se domníval, že překročili své pravomoci a porušili zákon. Stížnost byla vyhodnocena jako neoprávněná, neboť policisté konali v rámci svých zákonných pravomocí.²³*

Mohlo by se zdát, že situace je v pořádku. Že tomuto tak ale není, je zřejmé především z toho, že si řidič osobního vozidla podal stížnost. To je samozřejmě jeho plné právo, avšak z tohoto faktu vyplývá, že jednání policistů se z taktického hlediska minulo účinkem, neboť řidič se zklidnil až po důrazném uklidňování jedním z policistů a částečně vrácením dokladů. Avšak jeho náhled na věc a konání policistů zůstává odlišný a možno říci, že negativní. Kde tedy vznikla v jednání mezi oběma stranami chyba?

Problém se začal odvíjet již ve chvíli, kdy kontrolovaný řidič prohlásil, že nemá čas, neboť spěchá na jednání. Tím kontrolující policisty postavil do pozice, kdy splnění

---

²³ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Kladno – město.

jejich základních povinností bylo ovlivněno subjektivní skutečností nedostatku času kontrolovaného řidiče. Policisté se rozhodli pro splnění svých povinností bez ohledu na připomínky řidiče. Toto nastartovalo jasný průběh celého jednání a následný děj věci. Narážíme zde na konflikt dvou subjektů, který je již od samotného začátku ovlivňován profesionální rolí policisty. Tato skutečnost předem naprogramuje způsob jednání a dále se v jejím duchu také vyvíjí (viz kap. 2.6.2 Konflikty, str. 16). Přestože řidič kladl pasivní odpor, policisté ho vyzvali, aby upustil od svého protiprávního jednání s výzvou, že jinak bude použito donucovacích prostředků podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 52. Výzva byla učiněna podle ustanovení § 53, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů. Po této výzvě své jednání dokončili. V této nastalé fázi řidič mohl jednání ovlivnit ještě tím, že by potlačil vědomí toho, že spěchá a podrobil se kontrole bez projevů nesouhlasů. Řidič tak ale neučinil.

Hrozící konflikt však mohli v prvotní fázi odvrátit i samotní policisté, kdyby akceptovali spěch řidiče a svoji kontrolu tak omezili například jen na kontrolu dokladů. Nutno podotknout, že byť policisté spor úspěšně vyřešili, z hlediska společenského zájmu se jednalo o jejich prohru, neboť znění zákona bylo učiněno zadost, ale vznikl další neurovnaný spor mezi policií a občany.

Podobný případ se však odehrává i v opačných rolích. Znam příklady, kdy je řidič ochoten se podrobit kontrole, ale arogantní jednání policistů jej vyprovokuje k tomu, že se začne bránit a různými způsoby klade odpor. Například žádá sdělení paragrafů, které opravňují policisty v jejich jednání a samozřejmě víme, že ne všichni policisté jsou stoprocentní v aplikaci jednotlivých ustanovení paragrafů a dalších právních norem. Tyto oprávněné požadavky pak u takového typu policistů vyvolávají negativní reakce například tím, že zvyšují svoji aroganci a snaží se za každou cenu na řidiči „něco najít“, aby jim mohli udělit sankci a tím také protahují celou kontrolu. V tomto případě se může celý incident odehrát bez zjevného porušení zákona, avšak se stejným výsledkem pro společnost jako v prvním případě. V této situaci je však zcela vina na policistech, neboť těm zákon na rozdíl od občanů přímo ukládá dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob, a to v minulosti podle ustanovení § 6 zákona č. 283/91 Sb. a podle v současné době účinného zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 9, kdy policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti

osob i své vlastní.²⁴ A podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 11 písmena c) má postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.²⁵ Pro policisty neexistuje ospravedlnění pro arogantní jednání, neboť má-li v dané chvíli policista subjektivní problémy, které nedokáže potlačit, je jeho právem a povinností službu nenastoupit. Jedinci, pro které by bylo arogantní jednání povahovým rysem, samozřejmě nemohou být u Policie ČR zaměstnaní. Na druhou stranu je však nutné odlišovat jednání arogantní a nedůstojné od chování rázného a přísného, které se naopak od policistů vyžaduje.

Na rozdíl od policisty může mít občan subjektivní důvod ke svému negativnímu jednání, a to například z důvodu předchozí špatné zkušenosti s policisty nebo momentálně špatné nálady či stresu. Ale nedokáže-li občan tyto subjektivní problémy potlačit, o což by se měl civilizovaný občan alespoň pokusit, je řešení situace v rukách policisty. Úspěšnost zvládnutí situace je pak závislá na osobnosti policisty, jeho zkušenostech a v neposlední řadě na dobré znalosti svých pravomocí. Samozřejmě základní povinností policisty je dodržet zákon, ale i v takto vymezených mantinelech může vyjít občanovi vstříc a zabránit tak vzniku konfliktu. Toto konstatování platí však nejen v tomto případě, ale samozřejmě i ve všech dalších.

2) *Policisté obvodního oddělení Kladno-město vykonávali hlídkovou činnost a v jedné ulici v Kladně Pod Průhonem, kde je umístěna značka zákaz zastavení, si všimli, že zde stojí zaparkované vozidlo. Policista začal vypisovat předvolání pro pachatele nezastiženého na místě přestupku a přitom opisoval registrační značku. V té chvíli se k vozu vracela jeho majitelka. V okamžiku, kdy si všimla činnosti policisty, jej okamžitě hrubě a neurvale slovně napadla ve smyslu, že si jen na chvíli odskočila, a že vozidlo zaparkovala na přehledném místě a značka, která je zde umístěna je zde naprosto zbytečná. Tohoto jednání si všiml druhý policista, který se snažil pomoci jinému občanovi. Ihned přispěchal svému kolegovi na pomoc, neboť řidička byla tak rozlícena, že hrozilo napadení policisty. Nakonec rozlícenou řidičku zklidnili, i když její jednání bylo afektivní a věc na místě vyřešili domluvou.*²⁶

²⁴ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, s. 90.

²⁵ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, s. 97.

²⁶ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Kladno – město.

V uvedeném případě se mi podařilo kontaktovat řidičku a po nějaké době s ní učinit rozhovor. Z něj vyplynulo, že impulsem k její prudké reakci byl fakt, že dopravní značka v té ulici byla zjevně nesmyslná, neboť se jednalo o silnici dostatečně širokou a přehlednou. To si prý uvědomovala už v době, kdy své vozidlo parkovala. Když pak viděla policistu, jak vypisuje předvolání, uvědomila si, že bude potrestána za, dle jejího názoru, nesmyslnou dopravní značku.

Je tedy zřejmé, že v daném případě byla zdrojem konfliktu výkonná moc vyplývající z profese policisty. Realita tak, jak ji občas vnímá občan, je často odlišná od právní skutečnosti. Občan pak postrádá pocit páchání nepravosti a vnímá policistu jako představitele ustrnulého, nepružného myšlení, zafixovaného jen na „suchém“ znění paragrafů. (viz kap. 2.6.2 Konflikty. Moment výkonné moci, str. 17). Pak stačí větší temperament jedince a dojde k výše uvedené reakci.

Pro správné zvládnutí takové situace by si měl policista uvědomit, že výroky podráždění a nevole, se kterými je v takovém případě konfrontován, nesměřují proti jeho osobě a většinou nebývají příznakem obecného odmítavého postoje vůči Policii. Ze strany policistů by mělo v těchto případech docházet k objasnění smyslu prosazované normy, neboť účelem Policie je v první řadě ukončit a zabránit dalšímu narušování právních norem a neměl by tedy vzniknout dojem, že hlavní věcí je pouze potrestat viníka a vybrat finance, jak si někteří občané mylně myslí.

3) *Při dopravně bezpečnostní akci Y v Klaně, ul. Vítězná zaměřené na jízdu pod vlivem alkoholu zastavila hlídka OOP Kladno-město osobní vozidlo zn. Škoda Felicia, který řídil starší muž. Policisté sdělili řidiči důvod kontroly a vyzvali ho k provedení dechové zkoušky ke zjištění alkoholu v dechu. Řidič se velmi ochotně podrobil dechové zkoušce, která byla negativní. Během prováděné kontroly řidič sděloval policistům, že on nikdy nepije, když usedá za volant, a že je samozřejmě takových akcí třeba. Dále uváděl, že Policii v tomto podporuje a stěžoval si, jak řidiči jezdí na silnici rychle, nebezpečně předjíždějí apod. Po provedení dechové zkoušky si jeden z policistů všiml, že vzorek u předních pneumatik nemá potřebnou výšku, jak stanoví příslušný zákon. Proto policisté řidiči uložili na místě blokovou pokutu ve výši 500,- Kč. Po uložení pokuty začal řidič tvrdit, že to není tak závažný problém, že se dějí horší věci a policisté ho trestají za takovou maličkost. Řidič pokutu nakonec na místě nezaplátil a požádal o vypsání pokuty na místě nezaplacené a z místa odjel velmi rozezlen.²⁷*

---

²⁷ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Kladno – město.

Takovéto případy se stávají velmi často v situacích, kdy policisté udílejí pokutu řidičům starších vozů. V té chvíli jsou často obviňováni, že trestají právě jen je a na rychlé a nové vozy si moc netroufají, i když řidiči těchto vozidel nadělají daleko více škody. Toto je typické zlehčování či bagatelizování své viny.

4) *Hlídka obvodního oddělení Kladno-město prováděla hlídkovou činnost, kdy byla operačním střediskem vyslána do ulice Vašíčkova, kde zaparkované vozidlo bránilo ve výjezdu jiného vozidla z garáže. Při řešení vzniklé situace se na místě hlídka bavila s majitelem garáže, který politoval policisty, že musejí jezdit ve starých vozidlech Škoda Felicia, neboť s těmito vozy nemohou řádně vykonávat svoji práci, protože jim většina vozidel ujede. Dále uvedl, že by policistům přál daleko silnější vozy. Po úspěšném vyřešení situace na místě se hlídka s majitelem rozloučila a odjela. Za čtrnáct dní byl shodou okolností majitel garáže kontrolován hlídkou v ulici Cyrila Boudy, kdy při kontrole bylo zjištěno, že jeho vozidlo má poškozené čelní sklo a tím pádem je vozidlo nezpůsobilé pro provoz na pozemních komunikacích. Proto byla řidiči v souladu se zákonem uložena bloková pokuta ve výši 1000,-Kč. Argumentace řidiče po udělení pokuty byla obdobná jako ve výše uvedeném případě. Řidič pokutu na místě zaplatil a z místa odjel velmi rozzloben na policisty.²⁸*

Oba výše uvedené případy mají jedno společné a to, že jednání mezi občanem a policistou začalo vstřícně a bez problémů. Zlom nastal ve chvíli, kdy se policisté rozhodli občanům udělit za jejich spáchaný přestupek sankci. V té chvíli se občan, přestože před tím Policii podporoval, najednou obrátil proti a své potrestání považoval za nespravedlnost. Z těchto případů je dobře patrná situace, se kterou se policisté často setkávají. Někteří občané často podporují činnost Policie a vybízejí ji k větší činnosti, avšak do chvíle, kdy je narušena jejich osobní svoboda a dojde jak si někteří z nich myslí k finanční újmě. Někteří občasně stále ještě nejsou schopni přijmout svůj díl spoluzodpovědnosti za bezpečnost společnosti, v tomto případě silničního provozu, přestože tuto bezpečnost po Policii a jiných státních orgánech vyžadují. V případech, kdy se tito občané dopouštějí sami přestupku, nejsou ochotni přiznat svoji vinu a přijmout sankci. Místo toho se pak uchylují k alibistické argumentaci, že jejich přestupky jsou velmi malicherné oproti tomu, co se na silnicích děje. Z tohoto důvodu by měla Policie, je „slušné řidiče“ nechat na pokoji a raději by se měla zajímat podle

---

²⁸ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Kladno – město.

nich o závažnější přestupky, které páchají ti druzí daleko nebezpečnější řidiči. V této situaci je policista postaven před nelehký úkol. Není úkolem policisty, aby vysvětloval řidiči, že on svojí Felicií může v důsledku svých ojetých pneumatik srazit a usmrtit chodce stejně tak, jako řidič nového BMW. Je to věc vědomí společnosti a zdravé míry sebekritiky každého občana. V těchto případech nezbyvá policistovi nic jiného, než naplnit literu zákona, přestože občan bude s jeho jednáním nespokojen a vznikne tak další narušený vztah občana k Policii.

Další případy jsou z řady, kdy je občan kontrolován právě z důvodu, že se dopustil dopravního přestupku. V těchto případech se projevuje neochota uznat své provinění a přijmout sankci, která vyvolává právě většinu konfliktů. V mírnější formě konfliktů řidiči uznávají své spáchání přestupku, ale nesouhlasí s udělenou sankcí. Buď s pokutou, zadržením řidičského průkazu nebo s udělením počtu bodů.

K udílení sankcí za spáchané přestupky v dopravě je třeba říci, že zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, určuje pouze horní hranici sankce. Proto pak konkrétní výši pokuty určuje právě sám policista a samozřejmě záleží na jeho posouzení situace dle závažnosti spáchaného dopravního přestupku. Proto k zabránění diskusi o výši udělené pokuty platí mezi policisty nepsané pravidlo, že o výši udělené pokuty se více nediskutuje. Samozřejmě, že občan má právo s výší uložené pokuty nesouhlasit a požadovat projednání přestupku ve správním řízení na příslušném odboru dopravy. Také je pravdou, že při určování výše pokuty se v rozhodnutí policisty promítá nejen objektivní stránka skutku, ale i subjektivní stránka osoby pachatele. Proto je jen na sebevzdělávání policistů, aby dokázali co nejobjektivněji určovat výše pokut a nevedla je třeba jen osobní zášť. Taktéž by policisté neměli připouštět diskusi o výši udělené pokuty z důvodu toho, že by docházelo k vytváření korupčního prostředí. Samozřejmě je na občanech, aby v případě nesouhlasu s udělenou pokutou s policisty nediskutovali a využili svého zákonného práva na možnost odvolání. A taktéž nesmlouvali o výši již udělené pokuty.

Naopak mnohem závažnější formou konfliktů mezi občanem a policistou je vyhnutí se samotné kontrole a následnému přijmutí trestu v podobě sankce. Typickým příkladem takového jednání je následující příklad.

5) *Při hlídkové službě hlídky OOP Kladno-město ohlásilo operační středisko, že na silnici ze Slaného do Kladna došlo k dopravní nehodě, kdy řidič vozidla Škoda Octavia způsobil dopravní nehodu, kdy na jedené křižovatce nedal přednost v jízdě řidiči vozu Opel Astra a po havárii z místa ujel. Dále bylo zjištěno, že řidič havarovaného vozidla*

Opel Astra vezl svoji těhotnou manželku do nemocnice, neboť začala rodit. Na místo bylo vysláno několik hlídek, aby se pokusili vyhledat řidiče, který z místa nehody ujel. Po 25 minutách ohlásila hlídka OOP Kladno-Kročehlavy, že našli řidiče Škody Octavia, který ujel od dopravní nehody a když se ho pokusili zastavit, tak začal ujíždět a míří směrem na Kladno od obce Smečno. Při tom řidič Octavie ohrožuje ostatní účastníky silničního provozu svou bezohlednou jízdou. Hlídka OOP Kladno-město vyrazila do Kladna-Rozdělov, aby v případě příjezdu pronásledovaného vozidla pomohla ostatním hlídkám vozidlo zastavit. Po vysílače se nakonec hlídka dozvěděla, že řidič skutečně míří do Kladna Rozděliv. Po chvíli byly slyšet policejní houkačky, a proto hlídka OOP Kladno –město zablokovala silnici služebním vozidlem a po příjezdu Škody Octavia, který ještě vytlačil jednu hlídku PČR, řidiče zadržela. Jednalo se o padesátiletého řidiče, který při dechové zkoušce nadýchal 1,95 promile alkoholu. Jednalo se o občana, který do současné doby nebyl nikdy trestán. Naštěstí nedošlo k těžším zraněním při dopravní nehodě a žena byla odvezena RZS do nemocnice do Kladna, kde porodila zdravé dítě. Její manžel měl jen lehčí zranění.²⁹

Co vedlo do té doby slušného občana k tomu, aby kvůli možné sankci riskoval životy mnoha nevinných lidí? Tento případ skončil dobře, ale ne vždy tomu tak bývá v těchto případech, neboť řidiči neúměrně riskují a nemají vůbec žádné ohledy na druhé. Já osobně znám minimálně dva případy, kdy řidič, který se pokusil ujet, při následné honičce sám havaroval a v prvním případě zabil sám sebe a v druhém případě došlo k dopravní nehodě, kdy zabil spolujezdce protijedoucího vozidla. V obou případech byl příčinou alkohol za volantem a samozřejmě tudíž možná sankce. Je možné namítnout, že případy, kdy se řidič pokouší ujet hlídce Policie jsou ojedinělé a není tedy nutné je rozebírat, ale podle mých zkušeností k tomuto jevu dochází čím dál častěji. A samozřejmě tyto případy jsou velmi závažné a jejich následky často tragické. Navíc toto chování odráží jistou náladu ve společnosti. Za prvé je to pouze absence sebekritiky a ochoty přijmout trest za provinění a na druhé straně je to především neúcta k životu, právu a zákonům. Řešení tohoto problému není jen v rukou Policie. Domnívám se, že toto chování do demokratické společnosti vůbec nepatří. Je to věc morálního žebříčku hodnot konkrétního jedince a celé společnosti.

---

²⁹ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Kladno – město.

Nyní bych rád zhodnotil pravomoci policistů a práva a povinnosti a občanů v návaznosti na pět uvedených případů.

Samozřejmě jednou z důležitých právních norem, které Policii ČR upravuje postup je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém jsou upraveny různé nástroje, které policisté mohou vůči občanům uplatňovat. V návaznosti na silniční dopravu je to pak zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kde je například upraveno zastavování vozidel v § 79 a v neposlední řadě posílení pravomocí Policie, což je zadržení řidičského průkazu podle § 118a, § 118b a samozřejmě bodové hodnocení porušení povinností stanovené zákonem podle § 123a. Myslím, že tyto nové pravomoci, které Policii byly po nějaké době vráceny a ještě posíleny, ukázaly, že na české občany (řidiče) platí přísnost. Toto ukazují zlepšené statistiky za poslední rok.

Ve shora uvedených zákonech jsou také upravena práva občanů jako řidičů a důležité je, že řidič pokud nesouhlasí s udělením pokuty má možnost žádat, aby jeho přestupek projednala ve správním řízení místně příslušná obec s rozšířenou působností. Tohoto občan může využít především tehdy, když si myslí, že policista, se kterým jedná, je vůči jeho osobě zaujatý a nejedná tak, jak by měl.

Nutno podotknout, že pravomoci policistů a práva a povinnosti občanů v naší zemi jsou vyvážené. Myslím, že v rukou strážců zákona nejsou pravomoci, které by zbytečně nějakým způsobem omezovaly svobodu našich občanů a na druhou stranu povinnosti, které občané mají, nejsou příliš svazující.

V této kapitole není možné se nezmínit o fenoménu, který zdánlivě nezpůsobuje konflikt mezi policistou a občanem. Je to braní úplateků. Typická situace, jak si policista řekne o úplatek, je, že zastaví řidiče, který se dopustil dopravního přestupku a před ukládáním sankce se zeptá „tak co s vámi, jak to vyřešíme“. Poté vyjmenuje řidiči horní hranice sankce, kterou mu může uložit a pak jen čeká na řidiče, zda úplatek nabídne nebo ne. V druhém případě to bývá tak, že řidič při ukládání sankce na nic nečeká a úplatek policistovi nabídne sám s tím, že nechce doklad o uložení blokové pokuty. Tím si policista může nechat finanční hotovost pro vlastní potřebu, neboť neexistuje doklad o uložení pokuty. V obou případech řidič odjíždí spokojen s tím, že ušetřil. Avšak vědomí, že může policisty kdokoli uplatit, rozhodně jeho vztah k Policii nezlepší. Důvěra a úcta k policistům klesá a to se samozřejmě odrazí při dalším jednání

s policisty, kdy se ze strany občana může objevit v jeho chování arogance, neúcta a agresivita.

Jak tento problém vyřešit? Můžeme chtít po občanech, aby byli uvědomělí a policisty neupláceli, avšak tato skutečnost není zrovna realistická, a proto je zřejmé, že nápravu je třeba zjednat na straně policistů. Neboť policista je ke své práci pečlivě vybraný a prochází přijímacím řízením a řádným výcvikem, kdy by měl být na tyto situace oproti občanovi vycvičen a připraven.

Mým názorem je, že tuto situaci by mohl vyřešit „agent provokatér“, který by mohl při kontrole policistům nabízet úplatek. Tento statut by mohli mít například v pravomoci pracovníci Inspekce Ministra vnitra. Tento názor opírám o fakt, že lidé v naší společnosti nejsou zdaleka tak vyspělí, aby dokázali dodržovat zákon bez hrozby sankce za jeho porušení. Dokonce ani policista, který je určený k tomu, aby zákon chránil.

7.2 Policista a občan jako oběť trestného činu či přestupku

Pozice policisty a občana jsou dány v tomto typu vztahu dosti jednoznačně. Jedná se o typ situace, ve které by mělo být souzení obou stran nejjednoznačnější, neboť cíl pro jejich konání je pro obě strany stejný: objasnit trestný čin, zadržet pachatele a pokud je to možné zajistit náhradu škody. Dokonce je v zájmu jak občana, tak i policistů, aby cíle bylo dosaženo co nejrychleji, ale přesto i v těchto situacích dochází mezi oběma stranami k neshodám a konfliktům.

1) *V obvodu Obvodního oddělení Kladno-město došlo k vloupání do pěti osobních vozidel. Policisté přijali oznámení o těchto vloupáních v krátkém časovém úseku za sebou. Samozřejmě zaevidování všech pěti vloupání do vozidel je velmi časově náročné, kdy je třeba provést ohledání vozidel a výslech poškozených. Na posledního poškozeného se dostalo až po čtyřech a půl hodinách od doby oznámení vloupání do jeho osobního vozidla. Navíc policisté prováděli šetření k objasnění uvedeného trestného činu, ale zjistit pachatele se jim nepodařilo. Poslední pátý oznamovatel (poškozený), který oznámil vloupání do vozidla, si přišel stěžovat na postup policistů, kdy chtěl mluvit s vedoucím obvodního oddělení.*

Při osobním jednání vedoucí obvodního oddělení vysvětlil občanovi, že k zaevidování spáchané trestné činnosti v jejich obvodu jsou na oddělení vždy na každý den vyčleněni dva policisté. Ti samozřejmě nejsou schopni v případě oznámení několika skutků v krátkém časovém úseku za sebou pracovat tak rychle, jak by si občané představovali. Občan vzal tato fakta na vědomí a dále si již na postup policistů stěžovat nechtěl.³⁰

V tomto případě vznikl konflikt evidentně tím, že občan požadoval po Policii více, než je v jejich možnostech. Na základě osobních zkušeností a prostudování několika případů a stížností lze konstatovat, že nesplnitelné požadavky občanů jsou většinou příčinou konfliktů vzniklých při jednání mezi policistou a občanem (poškozeným). Tyto požadavky lze rozdělit na ty, které převyšují materiální možnosti policistů a na požadavky převyšující zákonné pravomoci policistů. Míra a závažnost vzniklého konfliktu je pak závislá na komunikačních schopnostech policistů a očekávání občanů.

---

³⁰ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Kladno – město.

Uvedený případ dopadl z hlediska obou stran dobře. Policisté byli schopni vysvětlit občanovi, proč nemohou jeho požadavky splnit a občan byl schopen toto vysvětlení přijmout a akceptovat. Obě strany tedy udělaly pro vyřešení konfliktu maximum. Dalo se ale tomuto konfliktu zabránit dříve než vznikl? Konflikty zakódované v občanské neznalosti obsahu a specifik určité profese se netýkají pouze policistů. Se stejným typem konfliktů se setkávají například lékaři nebo třeba silničáři. Typickým příkladem byla letošní zima, neboť nikoho nezajímalo, že silničáři jsou se svojí veškerou technikou v práci čtyřicet hodin denně. Jediné, co všechny zajímalo a co se kontrolovalo, byl výsledek. A nebyl-li uspokojující, sklidili silničáři kritiku bez ohledu na jejich veliké úsilí, které věnovali své práci.

S podobným vnímáním své práce se policisté setkávají od veřejnosti denně. Přestože řešení nesplnitelných požadavků občanů po materiální stránce má ve své kompetenci vláda společně s Ministerstvem vnitra při tvorbě státního rozpočtu a rozdělování finančních prostředků a po stránce zákonných pravomocí pak poslanci parlamentu, nelibou reakci musejí snášet řadoví policisté. Samozřejmě nemůžeme chtít, aby občané byli spokojeni s tím, že jim policisté nemohou zajistit dostatečnou ochranu s tvrzením, že nemají na předčasové mzdy nebo malý počet policistů. Při podobných příležitostech se pak ozývá z úst občanů oblíbená věta: „Já si Vás platím ze svých daní a Vy nejste schopni zajistit moji bezpečnost“. Tato věta má pravdivý obsah, avšak špatného adresáta.

V tomto případě policisté i občané nejsou kompetentní řešit příčiny těchto konfliktů, ale mohou se pouze pokusit o omezení vlivu těchto příčin na své jednání.

Je tedy třeba položit si otázku, jak lze předejít konfliktům vznikajících z rozdílů mezi požadavky občanů a možnostmi Policie. Odpověď lze najít v kvalitní komunikaci policisty s občanem. Již při prvním kontaktu, tedy většinou při oznámení trestného činu by policisté měli především vycházet z předpokladu, že poškozený občan nezná náplň jejich práce a jejich možnosti. Z tohoto důvodu by měli občana seznámit s tím, jaký je na vzniklou situaci jejich právní náhled, neboť ten se často od náhledu občana liší. Mělo by být také samozřejmostí objasnit občanovi hned zprvu postup, jak budou případ řešit a eventuálně naznačit výsledky, které od nich občan může očekávat. Neboť některé zkreslené představy občanů často vyvolávají zbytečný konflikt mezi oběma stranami.

A co občané? Mohou přispět k předejití konfliktu? U občanů (poškozených) je možné již v první fázi jednání rozlišit dva odlišné přístupy. První skupina občanů jsou ti, kteří upřednostňují lidský individuální přístup, jsou přístupní vzájemné komunikaci s policistou. Jednoduše žádají policisty o pomoc při řešení jejich problémů. Druhá

skupina občanů (poškozených) v téže situaci žádá policisty, aby splnili svoje zákonné povinnosti. Tito občané nahlízejí na Policii jako na organizaci a toto ovlivňuje jejich přístup. Vyžadují tak profesní přístup policistů. I u těchto lidí může být dobrá komunikace, avšak partnerem pro ně není policista, nýbrž Policie jako organizační složka. Jsou sice přístupní právní argumentaci a respektují rámeček pravomoci policistů, avšak ochota akceptovat problémy Policie typu nedostatku lidí či materiálního vybavení je u nich podstatně snižena.

Ani jeden z těchto přístupů není jistě špatný nebo horší. Bylo by však pro policistu vhodné, aby hned poznal, co od něj občan očekává a mohl tak své jednání přizpůsobit potřebám poškozeného občana.

2) *Služba kriminální policie a vyšetřování v Rakovníku při operativním rozpracování pachatelů podezřelých z distribuce drogy pervitin z odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu zjistila, že jeden z podezřelých provedl vloupání do chaty v blízkosti obce Křivoklát, odkud odcizil několik historických zbraní. Policistům se podařilo najít chatu, do které bylo provedeno vloupání a jelikož nebylo možno majitele chaty bezprostředně kontaktovat, bylo na místě provedeno ohledání a zadokumentování vloupání. Majitel chaty byl poté vyrozuměn o provedeném vloupání a byl předvolán k výpovědi, aby popsal odcizené věci, ale hlavně historické zbraně. Poškozený se k tomuto výsledku bez omluvy nedostavil, ačkoliv byl o tomto řádně vyrozuměn. Toto se opakovalo několikrát, než se podařilo výsledek provést. Vzhledem k tomu, že detailní popis zbraní byl pro tento případ důležitý k jejich zajištění při domovní prohlídce, tento případ se přístupem poškozeného značně zkomplikoval.³¹*

Uvedená situace reprezentuje občany domnívající se, že trestný čin, o kterém se Policie dozví, je zbavuje veškerých povinností. Naštěstí takto závažné jednání občanů (poškozených) je poměrně ojedinělé, ale často se objevuje v méně závažné formě. Typickým příkladem je oznámení trestného činu, při kterém je nutné doložení výše škody, které policisté potřebují pro určení správné kvalifikace trestného činu. A přestože je poškozený upozorněn na dodání oficiálního vyčíslení škody, toto nedodá. Policisté pak mají problémy toto oficiální vyčíslení získat a to pak komplikuje jejich práci a může působit průtahy ve vyšetřování. Stává se tak, že si občan stěžuje na pomalý postup při vyšetřování a přitom sám tyto průtahy způsobuje.

---

³¹ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, SKPV – OOK Rakovník.

Samostatnou kapitolou by jistě bylo jednání policistů s poškozenými násilných a mravnostních trestných činů, neboť občané, kteří jsou poškozenými u těchto typů trestných činů, nejsou samozřejmě schopni jednat normálním přístupem a policista musí toto očekávat. Při tomto jednání je jen pouze na policistovi a jeho profesní připravenosti a zkušenosti, aby tuto situaci zvládl. Tyto situace však nemá cenu více rozebírat, neboť se jedná o situace zcela specifické a občan se s těmito situacemi setkává v menší míře, a tudíž nemají takovou vypovídající hodnotu pro uvedený vztah.

7.3 Policista a občan jako svědek trestného činu či přestupku

Občan - svědek je v situaci, kdy má poskytnout svědeckou výpověď a pokud se tak rozhodne, musí počítat s částečným omezením jeho představ a plánů bez jakéhokoliv osobního zaujetí na vyšetřovaném případě. Motivace k takovému jednání je tedy jiná. Například snaha pomoci spravedlnosti, bezpečnosti a přispět k dopadení a potrestání pachatele. Tím pádem pomoci i oběti trestného činu. Také to může být touha po dobrodružství nebo jen obava ze sankce, která může hrozit svědkovi v případě nespolupráce s policisty. Na konkrétní motivaci pak velkou měrou závisí kvalita podaného svědectví i samotné spolupráce občana s policistou.

1) *Služba kriminální policie a vyšetřování Kladno prováděla šetření k vloupání do bytu v Kladně, ul. Ústecká, kdy neznámý pachatel nezjištěným předmětem vypáčil dveře od bytu a po vniknutí dovnitř z bytu odcizil například notebook, videokameru, dva mobilní telefony, žehličku a další věci v celkové hodnotě převyšující částku 800.000,- Kč. Při šetření se podařilo policistům v jedné ze zastaváren najít odcizené mobilní telefony a notebook. Z tohoto důvodu byl majitel zastavárny vyzván, aby věci vydal podle ustanovení § 78 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, neboť kdo má u sebe věc důležitou pro trestní řízení, je povinen ji na vyzvání předložit soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.³² Taktéž byl vyzván k podání svědecké výpovědi k osobě, která uvedené telefony do zastavárny prodala. Majitel zastavárny odmítl věci vydat a taktéž odmítl opakovaně podat svědeckou výpověď. Z tohoto důvodu byla majiteli zastavárny uložena pořádková pokuta ve výši 20.000,- Kč podle ustanovení § 66 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Majitel zastavárny nakonec mobilní telefony a notebook vydal a učinil svědeckou výpověď, byť tato výpověď byla již znehodnocená, neboť uvedl, že si nic nepamatuje. A to i přesto, že telefony a notebook vykoupil zjevně pod cenou. Dotyčný nakonec na policisty podal stížnost, která byla vyhodnocena jako neoprávněná. Majitel zastavárny jako důvod nespolupráce uvedl, že má svých starostí dost a nemůže se dostavit na předvolání, kdy se policistům zlíbí.³³*

³² ŠÁMAL, P. A KOL. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha, 2008, s. 605.

³³ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, SKPV – OOK Kladno.

Tento případ je závažný v tom, že policisté přišli o důležitého svědka, který mohl usvědčit pachatele, neboť majitel zastavárny určitě osobu dobře viděl a mohl ho podrobně popsat. Z jakého důvodu situace dopadla tak, jak dopadla? Prvním a zřejmě nejdůležitějším důvodem je motivace občana ke spolupráci s policisty. Zde motivace občana jasně chyběla a svědeckou výpověď muž nakonec podal až poté, co mu byla uložena pořádková pokuta. Muž sice svou nespoupráci objasnil, ale tyto argumenty lze považovat za účelové a alibistické. Muž se mohl s policisty jistě domluvit, aby celou věc kladným způsobem vyřešili a to i domluvou jiného termínu k výpovědi.

V tomto případě ovlivnil jednání muže ještě jeden důležitý faktor, a to pocit vlastní viny. Neboť je logické, že pokud někdo vykoupí tak kvalitní věci za tak nízkou cenu, je zřejmé, že věci pocházejí z nezákonné činnosti. Toto se jeví jako velký nešvar českých zastavárníků, neboť většina dokáže otypovat lidi, kteří donášejí věci s nejasným původem. A je jen na nich, zda tyto věci vykoupí nebo ne. Samozřejmě v tomto konkrétním případě si muž uvědomoval, že z prodeje těchto věcí může mít větší zisk, avšak podvědomě tušil, že jeho jednání není v pořádku a sám se dopouští nesprávného jednání. Obava z možného postihu či jen pocit vlastního provinění mohly muže vést k vydání věci a nevyhýbání se svědecké výpovědi.

Podobné případy nastávají v situacích, kdy občan cítí část vlastní spoluodpovědnosti na trestném činu. Jsou to především situace, kdy občan tušil nebo věděl, že je páchán trestný čin a on pro jeho překažení nic neudělal. Například když občan vidí, jak dochází k fyzickému napadání občana na veřejnosti a nepokusí se o pomoc nebo nezavolá Policii. Dalším příkladem může být situace, kdy sousedka vidí sousedovi děti, které mají opakovaně modřiny a jizvy po těle a přesto o tomto nevyrozumí Policii.

V případech, kdy občana při svědecké výpovědi tíží jeho vlastní provinění nebo spoluzodpovědnost lze uvést, že jen kvalitním svědectvím může usvědčit pachatele, a tak může napravit své zaváhání a přispět ke spravedlnosti a bezpečnosti.

U policistů je pak třeba apelovat na jejich zkušenosti, aby v takových situacích brali na zřetel pocit občana (svědka) a komunikativním přístupem pomohli jemu i své práci. Je pravda, že policistům umožňuje zákon uložit svědkovi nebo osobě, která není ochotna vydat věci, které jsou důležité pro trestní řízení, pořádkovou pokutu podle § 66 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, avšak ne vždy je tento postup ideální jak pro občana, tak pro vyšetřovaný případ.

Další faktor, který často ovlivňuje občana při podávání svědectví je obava z odvetného jednání.

2) *V Rakovníku v ulici Dukelských hrdinů došlo v nočních hodinách k loupežnému přepadení sázkové kanceláře Tipgames, kdy barmanku donutil neznámý muž pod pohrůžkou střelné zbraně, aby mu vydala veškerou finanční hotovost. Muž nebyl nijak maskován a při probíhajícím vyšetřování si barmanka vzpomněla na to, že muže již někde viděla. Dalším šetřením se nakonec podařilo muže ustanovit a zadržet. Poté byla prováděna rekognice (in natura, znovu poznání) podle ustanovení § 104b zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, kdy barmanka měla poznat mezi pěti osobami muže, který provedl loupežné přepadení. Žena před policisty neskryvala strach a nechtěla se rekognice účastnit. Policisté jí slíbili pomoc pro zajištění její bezpečnosti. Žena se zúčastnila rekognice, ale nakonec před policisty a advokátem podezřelého sdělila, že muže nepoznává na 100%. Z tohoto důvodu nakonec policisté museli muže pustit. Muž, který byl podezřelý z loupeže, pak čtrnáct dní po propuštění provedl v Praze dvě obdobná loupežná přepadení, kdy u druhého z nich byl nakonec zadržen policisty a usvědčen.³⁴*

V tomto případě byl jednoznačným důvodem nespolupráce občana s policisty strach, a to i přesto, že se případ občana bezprostředně týkal. V takovémto případě je řešení obzvláště těžké. Občan se musí v této chvíli rozhodnout, zda projeví osobní statečnost a „bude se prát“ za spravedlnost a spravedlivé potrestání pachatele, nebo zda se posune do role nečinného trpitele. V zákoně č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, je v § 2 odst. 2 uvedeno - pomáhat k dosažení účelu trestního řízení je právem a podle ustanovení tohoto zákona i povinností občanů.³⁵ Pokud se rozhodne pro druhou možnost, nemůže si pak stěžovat na nečinnost Policie. Bezpečnost je totiž problém nejen Policie, ale nás všech a bez dostatečné pomoci a kvalitní spolupráce s občany je práce policistů značně ztížena. Dá se říci, že tato spolupráce je velmi důležitá, neboť bez občanů by policisté nebyli schopni spoustu případů objasnit.

Záleží tedy na žebříčku hodnot každého občana, jak v podobné situaci zareaguje. Zda u něj převládne touha po spravedlnosti nebo dá raději na pocit falešného bezpečí a otočí se k právu zády.

---

³⁴ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, SKPV – OOK Rakovník.

³⁵ ŠÁMAL, P. A KOL. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha, 2008, s. 1.

Další případ, kdy může dojít ke zkomplikování spolupráce občana (svědka) a policisty je únava občana při několikanásobně se opakujících výsleších. Bohužel náš právní řád je nastaven takovým způsobem, že občan může být předvolán ke stejné svědecké výpovědi opakovaně. Toto souvisí s právem obviněných na obhajobu podle ustanovení § 33 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, kdy v tomto odstavci je uvedeno, že obviněný může žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce, a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 165).³⁶

3) *Na Kladně v ulici Ostravská bylo provedeno vloupání do bytu ve druhém patře. Když pachatel po vloupání opouštěl byt, jela svědkyně výtahem ze čtvrtého patra dolů a všimla si pootevřených dveří u bytu a přitom věděla, že majitelé bytu jsou v zaměstnání. Žena pachatele viděla, a proto ihned poté, co došla dolů do přízemí, uzamkla zvenčí vchodové dveře a zavolala Policii. Než policisté přijeli na místo, tak pachatel vyskočil z okna prvního patra společné chodby a utekl. Žena byla požádána, aby učinila výpověď a popsala muže. Jelikož pracovala jako servírka, měla výbornou paměť na tváře, a tudíž muže velmi dobře popsala. Po krátké době byl pachatel zadržen a bylo proti němu zahájeno trestní stíhání podle ustanovení § 160 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k této skutečnosti bylo nutné provést znovu výslech svědka, aby u tohoto mohl být obhájce obviněného pachatele. Po ukončení vyšetřování je podán návrh na obžalobu státnímu zástupci a věc jde před soud. A jelikož je v českém soudnictví zásada ústnosti, musí svědek k soudu, kde učiní stejnou svědeckou výpověď potřeť.*³⁷

Je pochopitelné, že v průběhu celého trestního řízení může dojít občanovi (svědkovi) trpělivost a únava z neustálého opakování výslechů může převážit nad pozitivní motivací podat svědeckou výpověď. Bohužel řešení v této situaci, jak jsem již uváděl v kapitole Policista a občan jako oběť trestného činu či přestupku, není v rukách policistů ani občanů. Občané mohou vyjít policistům vstříc na úkor svého času a obrnit se pouze svojí trpělivostí. Naopak policisté mohou eliminovat konflikty pouze citlivým a profesionálním přístupem a vysvětlováním důvodů proč opětovně učinit svědeckou výpověď. Toto je důležitý úkol, který stojí v dnešní době před nejedním policistou.

³⁶ ŠÁMAL, P. A KOL. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha, 2008, s. 246.

³⁷ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, SKPV – OOK Kladno.

Další skutečnost, která negativně ovlivňuje spolupráci občana (svědka) a policisty v naší společnosti, je nevěšmavost a lhostejnost. Mnoho lidí se u nás stále řídí heslem: „Nehas, co tě nepálí“. Tato skutečnost nevede přímo ke konfliktům mezi občanem a policistou, ale má obrovský vliv na práci policistů. Neboť většina občanů není spokojená s vlastní bezpečností a bezpečností svého majetku a tuto zodpovědnost za růst kriminality kladou na bedra policistů. Avšak ve chvíli, kdy mohou přispět k bezpečnosti ostatních i své vlastní tím, že pouhým telefonátem zavolají policisty a oznámí páchaní trestného činu, se většinou této možnosti zříkají.

Bohužel tento postoj občanů v naší společnosti převládá nad snahou vlastními silami přispět ke zlepšení situace. Myslím si, že tento jev lze zlepšit výchovou dětí již na základních školách. A to i hlavně ze strany Policie, která by se měla více věnovat výchově mladých lidí pořádáním různých besed, a tak si v pozdější době ulehčit spolupráci. Další věc, která může této situaci pomoci, je zasvětit více občany do práce Policie a v případě pomoci z jejich strany nezapomenout těmto lidem řádně poděkovat. Protože takové poděkování Policii nic nestojí a samozřejmě občany to povzbudí.

Pokud se mám vyjádřit k pravomocím policistů v trestním řízení, tak mohu uvést, že policisté mají dostatek nástrojů, které mohou uplatnit vůči lidem, kteří nerespektují právo v našem státě, např. jako svědci. Na druhé straně si však nemyslím, že by tyto pravomoci významněji zasahovaly do práv a svobod občanů České republiky. Je pravda, že nejvýznamnější pravomocí je pořádková pokuta podle § 66 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, ale i občan v případě nezákonného udělení má možnost stížnosti, která má odkladný účinek. Větší mezery však vidím v právech a povinnostech občana jako svědka či oběti a občana jako pachatele.

7.4 Policista a občan jako pachatel trestného činu či přestupku

Tato kapitola se zabývá situací, kdy se občan dostává do kontaktu s policistou jako podezřelý ze spáchání trestného činu. Z hlediska práce policisty je vhodné z posuzovaných případů vyloučit takzvané recidivisty, tedy občany, kteří se trestné činnosti dopouští opakovaně. Nechci tyto občany nějakým způsobem diskriminovat, ale je fakt, že jednání s těmito jedinci má svá specifika a nemá větší vliv na vztah mezi policisty a občany. Tito lidé mají s policisty specifický vztah, neboť se s některými z nich potkávají opakovaně a jsou jak se mezi policisty říká „staří známí“. Daleko důležitější jsou situace, kdy se do pozice podezřelého, a tedy možného pachatele, dostává občan poprvé a ojedinele.

Základním kritériem pro policistu v těchto případech je fakt, že jedná s osobou podezřelou nikoli usvědčenou a je nutné ctít presumpci nevinu.

Do zcela specifické situace se dostává občan, kdy je podezření ze spáchání trestného činu na jeho osobu mylné.

1) *Služba kriminální policie a vyšetřování v Rakovníku prováděla šetření k případu znásilnění, které oznámila žena s tím, že ji bývalý manžel znásilnil v jejím trvalém bydlišti. K znásilnění mělo dojít ve večerních hodinách a manžel k ní měl přijít na návštěvu. Při této návštěvě ji měl fyzicky napadnout a způsobit jí lehké oděrky na těle. Navíc žena měla být v době znásilnění doma sama. Podezřelý manžel byl několikrát předveden na policejní oddělení, kde byl opakovaně podroben výslechu. Taktéž bylo opakovaně provedeno šetření v místě současného bydliště manžela, kde bylo třeba zjistit, zda ho někdo ze sousedů neviděl v době činu doma. V souvislosti s tímto vyšetřováním vznikly manželovi problémy jak v místě jeho bydliště, tak i v zaměstnání. Po měsíci vyšetřování vyšla najevo skutečnost, že si žena znásilnění vymyslela, aby přivodila problémy svému bývalému muži, který již chodil s jinou ženou.³⁸*

Není samozřejmě pochyb o tom, že pro občana je tato situace maximálně zátěžová, a to hlavně na jeho psychiku. V té situaci jsou jeho osobní práva a svobody omezovány policisty a z jeho subjektivního pohledu neprávem. I když se tak děje na základě zákonných pravomocí policistů. Jen jedinec s velkou tolerancí a smyslem pro

---

³⁸ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, SKPV – OOK Rakovník.

spravedlnost dokáže takovou situaci zvládnout bez konfliktů s policisty. A právě pro tyto případy je velmi důležité, aby policisté dodržovali při jednání s podezřelými zásadu presumpce nevinny. Neboť špatné zacházení s osobou mylně podezřelou z trestného činu může napáchat mezi občany a policisty velké škody.

Občanovi v takovéto situaci nezbyvá nic jiného než strpět úkony, které policisté musejí provést. A zároveň tuto věc vnímat jako daň bezpečnosti společnosti a spravedlnosti a obrnit se trpělivostí a spoluprací s policisty se podílet na prokázání své nevinny. Měli by mít na vědomí, že policisté chtějí vždy zjistit skutečný stav věci a usvědčit skutečného pachatele, což je někdy velmi složité.

2) *Služba kriminální policie a vyšetřování Rakovník vyšetřovala loupežné přepadení benzínové čerpací stanice v Rynholci, kdy dva pachatelé se zbraní přepadli obsluhu čerpací stanice a odnesli si finanční hotovost ve výši 80.000,- Kč. Oba pachatelé byli po nějaké době zadrženi. Jeden z nich se poté pokusil uplatit policistu, který případ vyšetřoval. Policista si úplatek nevezal a muž se pokusil této situace využít, kdy podal několik stížností na neobjektivitu policistů a fyzické napadání při výsleších. Dále věc prezentoval v místních novinách, kde uvedl, že policisté celou věc vykonstruovali a chtějí ho dát zavřít. Stížnosti byly vyhodnocené jako neoprávněné a oba muži byli nakonec odsouzeni k trestu odnětí svobody ve výši čtyř let. Jelikož k události došlo v poměrně malém městě, měla tato událost značný vliv na vztah místních občanů k policistům.³⁹*

V tomto případě již policisté jednali s podezřelým, jehož vinu později dokázal soud. Jednání výše uvedeného občana prezentuje asi nejnebezpečnější druh obrany člověka, který je podezřelý a ví, že trestný čin spáchal. A tímto způsobem se snaží odvést pozornost od své viny diskreditací vyšetřujících policistů a jejich práce. Vzhledem k tomu, že ostatní občané neznají veškerá fakta vyšetřovaného případu, i proto mohou lživým argumentacím uvěřit a jejich vztah k policistům může být tak ovlivněn. To pak může být zdrojem konfliktu při jejich vlastním jednání s policisty.

V této souvislosti není od věci zmínit mediálně známý případ CzechTeku v Mlýnci na Tachovsku v roce 2005. Nechtěl bych hodnotit přiměřenost nebo nepřiměřenost zákroků policistů. Ale je pravdou, že následná rozpoutaná mediální

---

³⁹ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, SKPV – OOK Rakovník.

štvanice proti zákroku policistů jednoznačně převážila eventuální pochybení policistů při zákroku. Tento zákrok byl v mnoha médiích a hlavně politiky odsouzen bez dostatečného a úplného prošetření. A nebylo mnoho těch, kteří si dovolili odsoudit chování účastníků této akce, přestože převrácené a zdemolované policejní vozy, stejně tak zranění policistů a vědomé porušování zákona mluvily jednoznačně za vše. Nelze se potom divit, že takovýto přístup medií nepomáhá k posílení prestiže policistů a právního vědomí občanů. Působení médií má pak úplně stejný výsledek jako jednání výše uvedeného pachatele a dá se říci i závažnější, neboť jde o masivnější působení na občany v ČR.

Dalším případem, kdy dochází k největšímu množství konfliktů mezi policistou a občanem (pachatelem) nastává v situaci, kdy jedinec porušuje právní normy vědomě jen proto, že neuznává jejich platnost. V těchto případech je opět hlavním zdrojem konfliktů moment výkonné moci spojené s profesí policisty. Typickým příkladem mohou být squateři, narkomani a anarchisté.

Tito jedinci zákon porušují úmyslně a někdy i demonstrativně, aby tím prezentovali svůj nesouhlas s ním. Policisté jsou z úřední moci povinni prosazovat dodržování všech platných norem. V očích těchto občanů jsou však policisté pouze nástroj k potlačování jejich osobních svobod, když se snaží naplnit literu zákona, který oni neuznávají. Proto dochází mezi zasahujícími policisty a těmito jedinci ke konfliktům. Zatímco squateři se omezují pouze na pasivní odpor u ostatních skupin není výjimkou i fyzické napadání. Pro názornost několik případů.

3) *V roce 2009 obsadili squateři opuštěný dům na Praze 2 na Albertově. Policie byla požádána o asistenci při vyklizení neoprávněně obývaného domu. Při vyklizení se squateři zabarikádovali v jednotlivých místnostech a absolutně nereagovali na výzvy policie k opuštění domu. Při zásahu Policie a vyvážení squateři vykřikovali hesla o policejním státě a policejní brutalitě. K napadení policistů ani zranění squaterů nedošlo. Akce však proběhla za přítomnosti mnoha obyvatel a zájmu médií.⁴⁰*

4) *Při silniční kontrole v Pavlíkově byl zadržen řidič osobního vozidla, který měl u sebe několik „psaníček“ drogy pervitin. Vzhledem k tomu, že se evidentně jednalo o větší množství, byl muž zadržen a vyzván policisty, aby je následoval na stanici. Muž na*

---

⁴⁰ Citace z empirických materiálů PČR, KRPhl.m.Praha, SKPV - OOK Praha II.

výzvu odvětil, že pervitin má pro vlastní potřebu a on si může drogy užívat, jak bude chtít. A nějaký zákon o zákazu držení drog ho stejně nezajímá, protože potlačuje jeho práva. Když policisté výzvu opakovali, muž začal být agresivní a museli použít pout, protože hrozilo jejich napadení.⁴¹

5) V Rakovníku byl pořádán pochod na uctění památky muže, který byl zavražděn občanem romské národnosti po odchodu z jedné z diskoték. Pochod pořádala Národní strana a do Rakovníka se v uvedený den sjíždělo plno příznivců této strany. Hlídka při jedné kontrole našla v osobním vozidle různé zbraně jako např. tyče, baseballové pálky a různé nášivky propagující fašismus. Osádka byla vyzvána, aby policisty následovala na policejní stanici, neboť vzniklo podezření, že se jmenovaní mohli dopustit trestného činu Podpora a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka podle § 260 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů. Jeden z mužů uvedl policistům, že on má ústavní svobodu vyjadřovat svůj názor a uvedený paragraf trestního zákona je nesmyslný. Policisté samozřejmě trvali na své výzvě a poté celá osádka začala s fyzickým napadáním policistů a až přivolaná pomoc pomohla situaci zvládnout.⁴²

Tyto uvedené případy mají ve svém důsledku vliv především na veřejnost, která se o konfliktu dozví zprostředkovaně a především z informací občanů (pachatelů), neboť policisté většinou k vyšetřovaným případům informace neposkytují. Samozřejmě je pak na nadřízených, aby o událostech objektivně a v čas informovali pokud to vyšetřovaná událost dovoluje. Tím pak mohou zamezit vzniku různých nálad a emocí ve společnosti. Domnívám se tudíž, že by Policie měla skutečně mít odborníky na práci s médii. Tito lidé by však měli být i odborníci na trestní právo, aby v některých situacích neuváděli nesmyslné údaje, a to nejvíce v případech, kdy je nějaký redaktor zaskočí nečekanou otázkou.

Zvláštní skupinou občanů jsou pak ti, co porušují zákon zcela vědomě, a to dle jejich vyjádření k dosažení ušlechtilého cíle, který nelze dosáhnout zákonným způsobem. Sem patří radikálnější ochránci přírody např. Greenpeace (např. známé blokování silnic výjezdů do různých zařízení). Tito lidé se domnívají, že nedělají nic

---

⁴¹ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Rakovník.

⁴² Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, OO-PČR Rakovník.

špatného, neboť sice porušují zákon, ale z důvodu dosažení daleko ušlechtilějších cílů. V těchto případech musí být přístup policistů opatrný, neboť zde nedochází ke konfliktu mezi nimi a občany, nýbrž mezi občany a společností. Naopak takto jednající občané musejí mít na vědomí, že se již pohybují za hranicí zákona a tolerance Policie může být kdykoliv překročena. Nutno poznamenat, že toto se vymyká obsahu této práce, neboť řešení těchto situací není tolik na samotných aktérech konfliktu, neboť problematika přesahuje možnosti jedince, ať policisty či občana. Avšak špatné vyřešení této situace může poškodit policisty v očích občanů.

Závěrem bych chtěl uvést, že není znakem špatného vztahu občana a policistů to, že dochází k porušování zákonných norem občany. Znakem nezdravého vztahu mezi občanem a policistou je vnímání posunu role policistů z nestranných ochránců zákona do role utlačovatelů a neoprávněných omezovatelů práv a svobod. Nebo snad nástrojem vyšších zájmových skupin.

Co se týká pravomocí, které mají policisté jako nástroj k dodržování zákonů, domnívám se, že tyto významným způsobem zbytečně nezasahují do práv a svobod občanů ČR. Naopak si myslím, že některé pravomoci by mohly být rozšířeny. Například odposlechy se staly v našem státě díky politikům trnem v oku některým občanům a zájmovým skupinám. Neboť několik důležitých lidí bylo touto pravomocí usvědčeno a odsouzeno. A tato štvavá kampaň nepřispívá k dobrým vztahům mezi občany a policisty. Na druhou stranu i občané mají dostatek práv, jak se mohou bránit nespravedlnosti, a to i v případě, kdy se nedomohou práv u nás. Pak se mohou odvolat k mezinárodnímu soudu. Proto je jen na policistech jakým způsobem jednají s občany a jakým způsobem využívají pravomocí, které jsou jim svěřeny státem. Policisté by měli být skuteční profesionálové v pravém smyslu slova.

7.5 Policista a občan jako náhodný účastník policejní akce

Při této situaci dochází k drobným konfliktům mezi policisty a občana a tato skutečnost vyplývá z její podstaty. Policista může někdy občana omezovat tím, že po něm může žádat prokázání totožnosti, nebo je mu zakázán vstup na určité místo nebo naopak je odněkud vykázán, aniž by se ho situace jakkoliv týkala. Prostě byl jen v nevhodnou dobu na nevhodném místě. Občan se ničím neprovinil, subjektivně nevidí žádné důvody svého omezování a často nezná pravé důvody jednání policistů. Tyto skutečnosti podporují vznik konfliktů. Naopak občané, kteří mohou konflikt s policisty odvrátit především svou tolerancí k zásahu policistů a odůvodněností jejich chování, i když neznají pravý důvod jejich jednání, je v naší společnosti málo.

Nedůvěra v neopodstatněné jednání policistů, jehož pravý důvod občan nezná je zdrojem největších konfliktů.

1) *Policisté měli podezření, že v jednom z panelových domů v Kladně se nachází osoba v celostátním pátrání, na kterou Okresní soud v Kladně vydal Příkaz k dodání do výkonu trestu odnětí svobody. Policisté v tomto domě provádějí šetření k hledanému muži a při tom kontrolují totožnost podobných osob tak, aby hledaného muže zadrželi. Ne všichni občané této výzvě ihned bez námitek vyhoví a to zpomaluje práci policistů nebo je i může prozradit. Někteří občané tento postup berou jako zásah do svých práv a svobod a policisty verbálně napadají, že pouze "buzerují a obtěžují". Místo toho, aby chytali opravdové lumpy. Tito občané si ani neuvědomují, že v té chvíli maří práci policistů.⁴³*

Příčinou toho je nedůvěra v oprávněnost konání policistů znásobená sociálním stereotypem o Policii jako zdroji nepříjemností (viz. str. 17). Stejná situace nastává, když policisté při výjezdu používají maják a sirénu. Občan opět neví, zda policisté maják užívají oprávněně, nebo zda zrovna nespíchají třeba na oběd. Podle mého názoru je v současné době více občanů, kteří na maják a sirénu rychle reagují a umožní tak rychlý průjezd vozidel s právem přednostní jízdy. Je však spousta řidičů, kteří na maják nereagují a brání v průjezdu vozidel. A ani si neuvědomují, že jejich chování

---

⁴³ Citace z empirických materiálů PČR, KRPSč kraje, SKPV – OOK Kladno.

může ohrožovat život druhých občanů, ale i policistů. Neboť větší množství policistů zahyne při řízení služebního vozidla.

Další konfliktní situace nastává, když policisté zakážou vstup občanům na určité místo nebo naopak je z nějakého místa vykážou. Důvodem takového jednání policistů může být fakt, že na místě byl spáchán trestný čin, například oznámení o uložení bomby. U tohoto případu, kdy policisté musejí uzavřít celou budovu, se setkávají s nevolí občanů, kteří toto komentují tím, že kvůli nějakým legráckám musí stát venku. A konflikty gradují, když někteří občané i poté, co jim policisté vysvětlí celou situaci, odmítají opustit budovu s tím, že se stejně nic nestane. Dá se tedy říci, že důvodem konfliktů je moment výkonné moci.

V těchto případech často převažuje sociální vztah nad vztahem interpersonálním, neboť policista je často napaden dříve, než má možnost svým jednáním reakci občana ovlivnit. Rozhodující pro chování občana je vztah sociální, vyplývající z daných rolí občana a policisty. V něm se pak odráží obecný postoj k Policii a profesi policisty.

Opět není bez zajímavosti, že v hodnocení o nejprestižnější povolání se policista umístil na dvacátém místě.⁴⁴

---

⁴⁴ *Prestiž povolání* [online]. 2006 [cit. 2010-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/99127-nejprestiznejsi-profesi-je-lekar-za-poslanci-jsou-jen-uklizacky.html>>.

8 Rekapitulace

Závěrem lze konstatovat, že zdroje konfliktů při komunikaci mezi občany a policisty je možno rozdělit na rozmanité zdroje vyplývající ze sociální stránky tohoto vztahu a na zdroje vyplývající z interpersonální podstaty tohoto vztahu.

Zdroje konfliktů vyplývající ze sociální stránky jsou následující:

- **Nízká prestiž povolání policisty** - projevuje se při nerespektování pokynů policistů nebo v arogantním a agresivním chování vůči policistům.
- **Nesouhlas s právními normami, které policisté hájí** - dochází k němu v situacích, kdy je zdrojem konfliktu moment výkoné moci policistů.
- **Neznalost pracovní náplně policistů** - toto nastává v případech, kdy občané po policistech vyžadují věci neuskutečnitelné.
- **Absence pocitu spoluzodpovědnosti za bezpečnost** - projevuje se v situacích, kdy občané musejí omezit svá práva z důvodu pomoci v případě, který se jich přímo netýká.
- **Nedůvěra v neopodstatněnost konání policistů** - je v situacích, kdy občané neznají důvod konání policistů.
- **Chápání a vnímání policistů jako zdroje nepříjemností** - projevuje se, když občan vstupuje do jednání s policistou.
- **Neúcta k zákonům bez zpochybnění jeho platnosti**

Zdroje konfliktů vyplývající z interpersonální stránky jsou následující:

- **Arogantní a jinak nevhodné chování policisty**
- **Neochota policistů ke komunikaci a poskytování informací**
- **Frustrace vyvolané policejním jednáním** - projevuje se, když se policista stává frustrátorem, neboť občanovi omezuje možnosti dosažení vytýčených cílů.
- **Nedostatek zkušenosti a profesní zdatnosti policistů** - projevuje se při krizových situacích, kdy záleží na zkušenostech a odborných znalostech policisty.
- **Neochota občana přiznat si vlastní provinění a přijmout za ni sankci**
- **Předchozí špatné zkušenosti s policisty** - špatné zkušenosti ovlivňují pocity při novém jednání s policistou.

Některé příčiny konfliktů mezi občany a policisty vyplývají z podstaty sociálního vztahu a jsou součástí i demokratické společnosti. Například neznalost pracovní náplně policistů a nesouhlas s právními normami. S nimi je třeba se vyrovnat, ale sami o sobě nesvědčí o špatném vztahu občana a policisty. Na druhou stranu důvody jako nízká prestiž povolání, absence pocitu spoluodpovědnosti, chápání policistů jako zdroje represe a neúcta k zákonu jsou v přímém rozporu s principy demokratické společnosti. Počet projevů pak vypovídá o kvalitě či nekvalitě vztahu občana a policisty a o době, která je třeba k nápravě věci.

Příčiny konfliktů vyplývající z interpersonální podstaty vztahu policisty a občana vypovídají spíše o profesní kvalitě policistů a o osobnostní kvalitě občanů. Demokratická společnost od policistů jisté kvality vyžaduje. Arogantní či jinak nevhodné vystupování policisty, neochota policistů ke komunikaci, předchozí špatné zkušenosti s policisty a nedostatek zkušeností a profesní zdatnosti policistů jsou příčiny konfliktů, které musejí policisté odstranit, aby potvrdili svoji roli v demokratické společnosti. Na druhou stranu odstraněním neochoty občana přiznat si své provinění a

přijmout za ni sankci přispějí občané ke zkvalitnění vztahu policisty a občana, aby odpovídal parametrům demokratické společnosti.

Některé uváděné negativní faktory potvrzuje též SWOT analýza společnosti Ipsos Tambor vypracovaná na základě výzkumu veřejného mínění o spokojenosti s prací Policie ČR (viz příloha II).

ZÁVĚR

V této práci jsem potvrdil, že vztah policisty a občana je součtem vztahu společenského, vycházejícího z postavení a role policisty a občana, a vztahu interpersonálního, vycházejícího z osobností. Oba přinášejí do komunikace mezi sebou své konfliktogenní prvky.

V této práci jsem prokázal, že v naší společnosti stále existují příčiny konfliktů mezi policisty a občany, které nejsou znakem demokratické společnosti. Domnívám se, že je těchto konfliktů ve společnosti stále velmi mnoho. Předmětem této práce nebylo zjistit četnost konfliktogenních prvků, ale popsat je a navrhnout způsob, jak těmto konfliktům předcházet, protože k úplnému odstranění těchto konfliktů jistě nedojde. Problémem ve vztahu občana a policisty nejsou velké či malé pravomoci policistů nebo velká či malá práva a povinnosti občanů. Myslím si, že systém je nastaven vyváženě a pravomoci větším způsobem nezasahují do práv a svobod občanů. Věřím, že pojmenováním a navrženými řešeními může dojít k nápravě tohoto pro demokratickou společnost důležitého vztahu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. 309 s. ISBN 80-86898-73-3.
2. DAVID, R. *Ústava české republiky. Listina základních práv a svobod*. 3. vyd. Olomouc : Olomouc, 2001. 259 s. ISBN 80-7182-109-8.
3. KOHOUTEK, R. A KOL. *Základy sociální psychologie*. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 1998. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.
4. NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha : Academia, 1998. 336 s. ISBN 80-200-0628-1.
5. NĚMEC, M. *Občan a policie*. Praha : Naše vojsko, 1996. 311 s. ISBN 80-206-0524-X.
6. ŠÁMAL, P. A KOL. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. 6. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. 1525 s. ISBN 978-80-7400-043-0.
7. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 458 s. ISBN 978-80-7400-142-0.
8. VOGEL. *Nový zákon 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích*. Praha : BertelsmannSpringer CZ, Obj. č. 27 012. 66 s. ISBN 80-86411-07-9.

Elektronické zdroje

1. *Co je to Community policing* [online]. 2010 [cit. 2010-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx>>.
2. *Prestiž povolání* [online]. 2006 [cit. 2010-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/99127-nejprestiznejsi-profesi-je-lekar-za-poslanci-jsou-jen-uklizecky.html>>.
3. *Výzkum veřejného mínění* [online]. 2007 [cit. 2010-04-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vyzkum-verejneho-mineni.aspx>>.

SEZNAM PŘÍLOH

- I. Spokojenost s prací Policie ČR. Srovnání s rokem 2004
- II. SWOT analýza

ABSTRAKT

HORNOF, M. *Občan a policista : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 61 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Klíčová slova: komunikace, konflikt, občan, policista, vztah

Práce analyzuje vztah občana a policisty. Tento vztah neodpovídá standardům demokratické společnosti. Objevují se něm konflikty, jež by se v demokratické společnosti neočekávaly a vztah mezi těmito dvěma subjekty se tak stává poměrně složitou a problémovou záležitostí. V návaznosti na tyto skutečnosti se v mé práci snažím pojmenovat negativní faktory, které významně vztah občan – policista ovlivňují. Předpokládám, že jejich nalezení a pojmenování přispěje k nápravě vztahu.

Téma se opírá o teoretickou část, která vychází z psychologie osobnosti a vztahů interpersonálních a sociálních. V samostatné kapitole formou historické retrospektivy rekapituluji vývoj vztahu občanů k Policii od roku 1945 do současnosti. Následuje hlavní část práce, která je rozdělena do pěti kapitol podle různých pozic charakteristických při kontaktu občana s policistou. Obsahem každé kapitoly je nastínění a následný rozbor konkrétních situačních příkladů, které v obsahové části vymezují a demonstrují různorodé formy reálných interaktivních dějů, které mohou nastat. Jednotlivé situace se vždy opírají o konkrétní příklady z mé praxe. Tyto případy jsem volil tak, aby se jednalo o situace nikoliv ojedinělé, ale naopak vždy reprezentující celou skupinu obdobných událostí, a zároveň, aby na nich byl co nejlépe patrný vliv některého z negativních faktorů, který pak bude možné jasně pojmenovat.

V závěru práce pak nalezené negativní faktory dílčím způsobem zevšeobecňuji a shrnuji a naznačuji možnosti omezení jejich vlivu.

ABSTRACT

HORNOF, M. *A citizen and a policeman : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 59 s. Supervisor: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Key words: communication, conflict, citizen, policeman, relationship

The thesis analyses the relationship between a citizen and a policeman. The relationship currently does not correspond with the standards of a democratic society. There obviously appear conflicts, which one would not expect to appear in a democratic society as such and the relationship between these two subjects thus becomes relatively complicated and problematic issue. Referring to these facts I have tried to identify in my thesis those negative factors that significantly influence the relationship citizen – policeman. I assume, that its identification and specification might lead to certain amendment of this relationship.

The theoretical part of the thesis is based on individual psychology and analysis of respective social and interpersonal relationships. A special chapter is in a form of a historical flashback as well dedicated to a recapitulation of the development of the relationship of citizens to Police as such since 1945 till present. It is being followed by a major part of the thesis that is divided into five chapters based on different positions typical for the contact of a citizen and a policeman. The content of each chapter is dedicated to a basic definition and consequent analysis of concrete examples of situations that demonstrate various forms of the real interactive actions, which might occur. However, all individual situations are based on real examples from my own professional experience. These examples have been selected in order not to represent situations rare in occurrence but in order to be representatives of characteristic group of similar events among which will be easily possible to demonstrate the influence of negative factors that are supposed to be clearly identified.

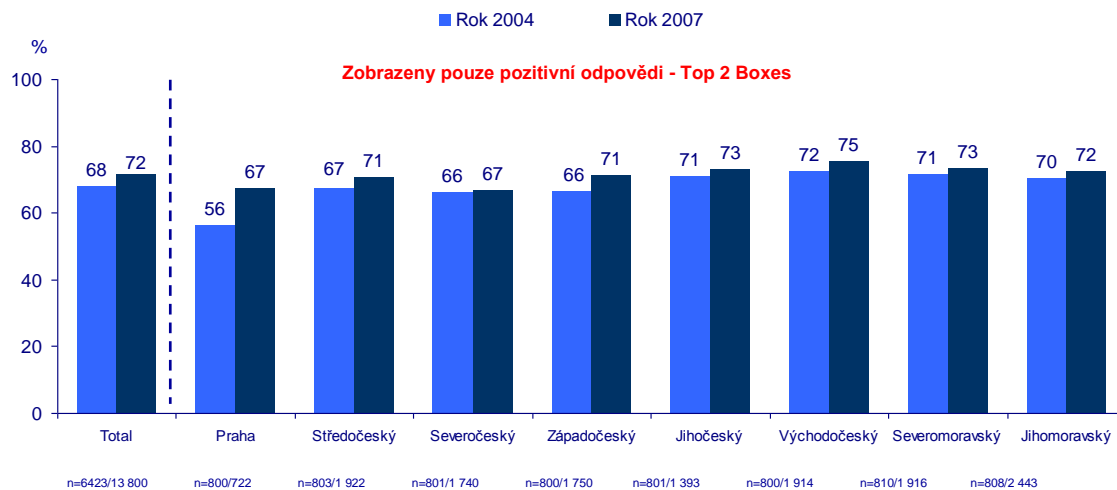
In the conclusion of the thesis I have partially generalized the negative factors and I have summarised and indicated possibilities how to eliminate their influence.

PŘÍLOHA I

Spokojenost s prací Policie ČR Srovnání s rokem 2004

V porovnání s rokem 2004 došlo k nárůstu míry spokojenosti s prací Policie ČR a to především v Praze, následuje Středočeský a Západočeský kraj. V ostatních sledovaných krajích zůstává míra hodnocení na stejné úrovni.

Q5. Jak jste celkově spokojen/a s prací Policie ČR v okolí Vašeho bydliště?

PŘÍLOHA II

SWOT analýza

